

TRIBUNA

TEVILKA 7 LETNIK XXV LJUBLJANA 26. MAJA 1976 CENA 2 DIN

POROČILO

POROČILO O DELU PREDSEDSTVA UK ZSMS IN SEKRETARIATA PUK ZSMS TER KOMISIJ PUK ZSMS OD 5. SEJE UK ZSMS DO 1. MAJA 1976

Ker obveščen človek po krilatici velja dva človeka, verjetno ni odveč, če v začetku predstavim vsaj nekaj članov predsedstva univerzitetne konference ZSMS (PUK ZSMS). Tako se bo vsaj glede imen razkrila „odtujena imaginarna struktura visoko v oblakih“, ki je sama sebi namen, kar se rado poudarja v raznih uradnih in neuradnih pogovorih. Verjetno pa je potrebno tudi vedeti „kdo je kdo“ v UK ZSMS, na koga se je potrebno obračati v raznih dilemah in vprašanih iz vsakdanje prakse delovanja OO ZSMS po visokošolskih organizacijah združenega dela.

Torej:
predsednik UK ZSMS: Alojz Šket, študent gozdarstva
sekretar UK ZSMS: Zvone Colarič, študent PF
predsednica komisije za kulturo: Vesna Bertonec, št. FF
pr. komisije za vzgojo in izobraževanje: Peter Pal, št. FF
pr. komisije za IPD: Jožko Žlah-tič, št. FF
pr. komisije za MDA: Zdravko Marenčič, št. FF
pr. komisije za org. in razvoj: Hinko Jenull, št. PF
pr. komisije za LO in DS: Igor Vezovnik, št. PF
pr. kom. za mednarodne odnose: Mirko Varl, št. FSPN
pf. kom. za informativno dejavnost: Boris Stevanovič, št. FNT - Kemije

pr. kom. za telesno kulturo: Andrej Cerkovnik, št. VŠTK
pr. socialno-ekonomske komisije: Vito Gyorek, št. EF
pr. koordinacijskega odbora družbenih organizacij in društev: Franc Kemperle, št. SF
pr. koordinacijskega odbora RK: Pečolar Marjana, št. VŠZD
pr. Združenja študentskih pokrajinskih klubov: Jožko Čuk, št. SF

Poleg navedenih sta člana PUK tudi glavna urednika Radio Student in Tribune. (po funkciji) ter še 12 delegatov iz OO ZSMS (ki imajo v PUK oz. komisijah tudi različne zadolžitve). Vendar je že na prvi pogled opazno, da je v delu PUK ZSMS prisotno le manjše število osnovnih organizacij, kar zelo slabi delo. Nekatere OO ZSMS kakor da ne čutijo potrebe po vsklajenem delovanju in nas imajo za nek forumski organ, pri tem pa pozabljajo, da je (oz. bi moral biti) delegatsko sestavljen in da je delegatski sistem primer neposrednega upravljanja in da naj bi tako vse pobude, stališča, predlogi itd. izhajali prav iz širše osnove - v našem primeru iz posameznih OO ZSMS, ali če gremo še dalje, od vsakega člana ZSMS študenta oz. mladega delavca. Seveda vsi poznamo te in podobne deklaratorne norme, toda kako je v resnici?

Dejstvo je, da kadrovska politika v ZSMS ni načrtna, ampak dokaj stihijska in to kljub mnogim dogovorom. Poglejmo samo primer: neka OO ZSMS na VOZD delegira v PUK ZSMS delegata, ki se ga hoče grobo rečeno - iznebiti. Tako imamo v trenutku dvojno škodo - izgubimo stik z OO ZSMS, mi pa nimamo usposobljenega kadra, ki bi nam še kako koristil. Izgubi se rdeča nit dela, krogotok pretoka informacij se pretrga, napor mnogih se izniči itd. Zato mislim, da ni prezgodaj opozoriti na postopek evidentiranja

v ZSMS, ki se ravnokar pričinja - in to od posamezne temeljne samoupravne celice do zvezne konference. Pri tem je potrebno upoštevati tudi sposobnost in izkušnost posameznih delegatov, saj lahko sicer ambicioznega, toda premalo izkušnega mladince preodgovorna funkcija destimulira ali celo odtegne od njegove osnovne dolžnosti - študija. Zadnji čas je, da pričnemo misliti tudi na človeka, iz njega izhajati.

Kadrovske politike sicer na bomo rešili z filozofiranjem oz. pisanjem člankov, toda morda je ravno sedaj čas, da ugriznemo tudi v to kislino jačolko in ne čakamo, da se nam zmede samo od sebe. Verjetno bodo prvi grizljaji dokaj neokusni in se nam bodo valjali v ustih, toda entuziazem in član mladih bo premagal tudi te težave.

Poročilo o delu PUK, sekretariata PUK in komisij je verjetno najbolj smiselno razbiti na posamezne dele ter z zares kratkim vpogledom v delo dati neko sliko aktivnosti univerzitetne konference.

A) PREDSEDSTVO

Predsedstvo je imelo v obdobju od 25. decembra do 1. maja deset sej, na katerih je obravnavalo skoraj vsa področja dela in aktivnosti ZSMS. Še posebno velik poudarek smo dali razpravam o problematiki kulture, o programskih konceptih Radia Student ter Tribune, usmerjenemu izobraževanju, Informaciji o idejnopolitičnih razmerah v Ljubljani ter nalogah ZSM v zvezi s tem, nadalje proslavam ob 40. obletnici študentskih stavk, proslavam ob 100. letnici rojstva Ivana Cankarja, družbeni samozščiti, mladinskim delovnim akcijam, anketi za oceno usposobljenosti učiteljev, seminarju za delegate v samoupravnih organih, seminarju UK ZSMS ter seveda finančni problematiki. Te nikakor ne moremo odpraviti z dnevnega reda. Še vedno namreč ni sistemske rešitve financiranja UK ZSMS, še vedno se kopljeemo v dolgovi in krpamo proračun od tu in tam. Sicer pa za nočjo vedno pride dan - tudi mi smo optimisti. Vendar pa naše delo verjetno poznate, saj smo se videli na proslavi 40. obletnice študentskih stavk v ŠN, na proslavi 100. letnice rojstva Ivana Cankarja (prav tako v ŠN). Informacija o idejnopolitičnih razmerah v Ljubljani se je obravnavala na vsaki VOZD, gradivo o usmerjenem izobraževanju ter anketa za oceno usposobljenosti učiteljev je bila v javni razpravi po OO ZSMS, o našem delu je poročal Radio Student. Premaknilo se je celo na področju idejnopolitičnega izobraževanja, začela so se prva predavanja z raznoraznimi temami, delovati so začeli prvi marksistični krožki itd. Premika se na področju MDA, DS itd. Toda včasih le izgubimo zupanje vase, saj ne moremo izpeljati niti tako popularnih smučarskih tekmovanj oz. podobnih športnih akcij iz povsem banalnega vzroka - ni prijav. Kje prihaja do kratkega stika še nismo uspeli ugotoviti, vendar je odgovornost verjetno kar na obeh straneh - na vaši in naši. Toda kako je že zapel naš poet: „Vremena Kranjcem bodo se zjasnila.“

B) SEKRETARIAT

Sekretariat PUK ZSMS je kot izvršilni politični organ predsedstva predvsem organiziral in spremljal uresničevanje sklepov in stališč UK ZSMS, usklajeval in usmerjal delo komisij in odborov ter redno obveščal PUK ZSMS o vseh bistvenih problemih in rezultatih dela komisij, družbenih organizacij in društev ter odborov v okviru UK ZSMS. Opravlja dokaj težavno delo, imel je 18 sej, od tega nekaj celodnevni. Tudi člani sekretariata smo izgubljali energijo in voljo ob finančnih zadevah, vendar smo kot vedno ostali optimisti z upanjem na boljše čase.

C) KOMISIJE TER ODBORA V OKVIRU UK ZSMS

Poleg komisij, ki so bile zelo aktivne že v lanskem letu (komisija za vzgojo in izobraževanje, socialno-ekonomska komisija) je letos opazen napredek tudi na drugih področjih, predvsem kulturnem, nato na področju mednarodne problematike, mladinskih delovnih akcij, premika pa se tudi druge (informatika, IPD, telesna kultura, DS, organiziranost ZSMS). Pri tem lahko omenim, da se tako komisije kot celotna UK ZSMS ne zapiramo v lastni prostor - se pravi Univerzo, ampak se povezujejo tudi z ostalimi občinskimi konferencami ter mestno konferenco ZSMS. Tako prihaja tudi do nove kvalitete dela - ne samo v okviru Univerze, ampak tudi v okviru celotne organizacije ZSMS.

Če bi na koncu kratko povzel, lahko ugotovim, da je pri delu UK ZSMS še veliko težav, vendar je potrebno le delati in nikakor ne obupavati. Če se ozremo po prehojeni poti, nikakor nismo več na začetku, ampak vztrajno iščemo pravilno pot.

Zvone Colarič

FSPN

Letna konferenca osnovne organizacije Zveze socialistične mladine na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo je bila ogledalo razmer, ki prevladujejo med študenti in znotraj fakultete. Po poročilih predsednika predsedstva in vodij posameznih komisij in društev se je razvila mlačna razprava, ki se je izgubljala v nebitnem. Prevladoval je moreč konformizem z obstoječim klavnim stanjem, ki so ga deloma presegali poskusi nekaterih brucov s predlogi po spremembah. Ker se letne konference izmed 214 članov osnovne organizacije Zveze socialistične mladine ni udeležilo kaj več kot 80 študentov, konferenca ni bila sklepna. Odpadle so torej volitve novega vodstva in razrešitev starega.

Razprava je tako izvenela v meglino osvetlitev obstoječih razmer. Besedice pa niso spregovorili o problematiki, ki neposredno zadevajo študentsko populacijo: o zakonu o visokem šolstvu, socialno-ekonomski problematiki, idejnopolitičnem delu ipd. Takšen razvoj dogodkov lahko utemeljimo z dejstvom, da se pred osnovno organizacijo primarno postavlja notranja ureditev razmer, korak za tem pa stopajo širše družbene zadeve, ki se jih bodo študentje lahko lotili šele po tem. Ostra obsoba je padla na račun osnovne organizacije Zveze komunistov, ki skorajda ni s prstom mignila, da bi urenila dezorganizirane študente. V razpravi so poskusili razčistiti tudi odnose z Univerzitetno konferenco, vendar razen medsebojnega obtoževanja težko izluščimo jasnejša dejstva. Lahko pa mirno pribijemo, da si Univerzitetna konferenca ni kdo ve kaj prizadevala priskočiti osnovni organizaciji na FSPN na pomoč.

Letno konferenco osnovne organizacije Zveze socialistične mladine na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo se je med drugimi udeležil Zdeno Mali, sekretar republiške konference ZSMS. Njegovo udeležbo lahko ocenimo s kratkim: „Slišal, odkimal z glavo in odšel!“ Pred tem je serviral nekaj tem, na katere bi, po njegovem mnenju, morala letna konferenca dati odgovor; pri tem pa je zanemaril dejstvo, da je potrebno obstoječe razmere najprej urediti, šele potem pa visokoleteče čivkati.

Maljevac

9.4.1976

Nadaljnji razvoj Fakultete za sociologijo, politologijo in novinarstvo je dejansko odvisen od ustrežne kadrovske rešitve; posebej še, če imamo v mislih odgovornost te fakultete do Univerze, kar se seveda navezuje na problematiko družboslovnih znanosti na Univerzi. To je bilo med drugim poudarjeno na večerajšnji skupni seji Predsedstva univerzitetne konference Zveze socialistične mladine in univerzitetnega komiteja Zveze komunistov, ki sta kot glavni točki obravnavala poročilo osnovne organizacije Zveze komunistov na Fakulteti za sociologijo, politologijo in novinarstvo ter vsebinsko zasnovi in delovni program Tribune. Poseben problem na FSPN-ju predstavlja neaktivnost mladinske organizacije in pa študijski uspeh, ki je daleč najslabši na ljubljanskih univerzi. In to kljub temu, da je to edina fakulteta, ki je v celoti izpeljala sprotne študij. Zakaj? Seveda... ves ta formalni okvir sprotne študija ni zadosti in postavlja se vprašanje, kaj je učni kader storil, da bi dejansko „prišel“ študenta iz nižjega v višji letnik. Povsem jasno je namreč, da vsa problematika le ne more izhajati samo iz kadrovskih in prostorskih stisk, oziroma drugače: nekaj je tudi v odnosu učnega kadra do študijskega režima.

Ob koncu preteklega leta smo zaključili prvo fazo uresničevanja zakona o visokem šolstvu. Studentje smo pripravili in izvedli javno razpravo o osnutku statuta Pravne fakultete (15. in 16.10.1975) po kateri smo izoblikovali več kot trideset pripomb in pri redakciji dosegli, da je bilo 25 od teh upoštevanih pri izdelavi predloga statuta. Na zborih študentov smo predlog potrdili z večino glasov vseh vpisanih študentov (54 odstotkov), kar je za Pravno fakulteto glede na način študija in strukturo vpisa, visok odstotek. Na volitvah za organe fakultete in univerze, ki so bile 19.11.1975, smo s široko politično akcijo zagotovili udeležbo 56 odstotkov študentov.

Takoj po konstituiranju novih organov smo pristopili k vsebinskemu uresničevanju novega zakona. Studentje smo prvi izdelali predlog sprememb učnega načrta in režima diplomske naloge, s čimer smo o novi ureditvi študija na Pravni fakulteti odprli široko razpravo tudi med pedagoškimi delavci in uporabniki. Zaradi sprememb, ki se pripravljajo z novimi zakonskimi predlogi, je reforma učnega načrta zaenkrat preložena na jesen, ko bodo katedre pripravile predloge sprememb študijskih programov, ki jih narekujejo spremembe v zakonodaji.

Dogovor o diplomski nalogi pa je v fazi predloga fakultetnemu svetu in predvideva po obsegu, vsebini in načinu dela spremenjeno diplomsko nalogo. Podrobneje ureditev bo predpisoval pravilnik; pri njegovi izdelavi bodo sodelovali tudi študentje.

Veliko je bilo storjenega tudi na ostalih področjih, saj je ponovno zaživela kulturna dejavnost (organizirani so bili kulturni večeri; zadnji posvečen 100-letnici rojstva Ivana Cankarja) in medfakultetno sodelovanje (udeležili smo se Praviade na Hvaru, tradicionalnega Pravniškega marša po AP Kosovo, seminarja predsedstev Pravnih fakultet Jugoslavije v Novem Sadu in organizirali srečanja s študenti Pravnih fakultet iz Zagreba in Novega Sada.) Za živelo je delo na področju informiranja (9 številčk informacij in 4 številke glasila Pravne fakultete), na novo je bila ustanovljena komisija za idejnopolitično delo, ki je, čeprav mlada in brez izkušenj, delovala zelo uspešno. Razmahnila se je tudi dejavnost Sportnega društva in Planiške sekcije (organizirano letovanje v Petrovcu na moru s študenti Pravne fakultete v Nivem Sadu, izlet na Šaro s študenti Pravnih fakultet iz Pristine, Zagreba, Maribora, Novega Sada).

Naši delegati v Predsedstvu Univerzitetne konference ZSMS so poskrbeli za povezavo s celotno mladino na Univerzi in s svojim delom v predsedstvu in komisijah pripomogli k izvajanju nalog OO ZSMS.

FNT — MATEMATIKA

Na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo — oddelek za matematiko so študenti precej aktivni. Letos so pripravili že drugi samostojni seminar pod naslovom LAARGETNI. Seminar vodijo študentje sami, večina pa jih kot poslušalci obiščejo tudi asistenti. Pa nikar ne mislite, da so seminarji posledica pomanjkanja takega načina izobraževanja na fakulteti. Ne. Vzrok je v tem, da želijo študenti delati stvari, ki jih zanimajo in ne to, kar zanima samo profesorje.

Na sestanku sveta prvega letnika agronomskega oddelka so spregovorili o težavah, ki se pojavljajo v zvezi z uvajanjem sprotne študija. Ugotovili so, da si večina profesorjev napačno razlaga sproti študij, vsaj tako sledi iz njihovega odnosa do tega. Tako so na primer le nekateri med njimi ob pravem času najavili termine za delne izpite, ki so pomenu študentov na tem oddelku prava pot za hiter in uspešen študij. Poleg tega pa se pojavljajo še težave z učnimi pripomočki in skriptami, ki jih primanjkuje in bi jih bilo treba čimprej ponatisniti.

vladimir čeligoj

Z veseljem v srcu je treba opaziti majhen čudež. Ta čudež ni nič drugega, kot to, da je zaživela osnovna organizacija Zveze socialistične mladine na biološkem oddelku Biotehnične fakultete. Na prvi seji je bilo imenovano predsedstvo, sprejet je bil kratak in jasan program dela osnovne organizacije. In kar je glavno pri vsej stvari, je vsebina dela. Zastavljene so konkretne akcije: izgradnja študentskega boxa, organizacija ekskurzij, poudarjeno delo študentov v samoupravnih organih in kar je najvažnejše — prehod v organizacijo z velikim obsegom. Glede na pasivnost določenih študentov biologije so to visoki cilji, a nikjer ni rečeno, da je optimizem odveč.

Križan Z.

Morda bodo kmalu dogradili Biotehniško fakulteto. Gradnjo so pred enajstimi leti prekinili zaradi pomanjkanja sredstev, danes pa bi potrebovali 29 milijonov dinarjev. 21 jih bodo zbrale delovne organizacije živilske stroke, manjka torej 8 milijonov, katerih izvor je za sedaj še neznan. Smemo predlagati samoprivek med študenti?

Alex

FAKULTETA ZA ARHITEKTURO, GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO

7.4.1976

Na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo je pred kratkim predaval dr. Avguštin Lah o reformi visokošolskega študija. Predavanje je poslušalo le nekaj študentov. Predavatelj je postregel s kopico statističnih podatkov in med drugim poudaril, naj bi visokošolski študij trajal samo štiri leta z izjemo medicinske in veterinarske fakultete.

Po predavanju se je razvila razprava, v kateri so sodelovali gradbeniki in arhitekti. Njihovo razpravljanje je bilo bolj tožba o svojih problemih kot pa beseda okrog reforme visokošolskega študija.

Arhitekti so se zanimali za novo fakultetno zgradbo in izvedeli, da denarja zanje ni, kar je po svoje razumljivo, saj je v Sloveniji relativno 4-krat več arhitektov kot v ZDA. Spregovorili so tudi o sprejemnih izpitih, ki naj bi med bodočimi bruci izločevali najbolj primerne dijake za študij na FAGG. Zakon o visokem šolstvu pa ne dovoljuje vpeljevanja sprejemnih izpitov, čeprav so jih na oddelku arhitekture letos „ilegalno“ vseeno uveljavljali. Neplodni razpravi je slovesno zaključil tovariš dekan.

Zoran Stojčić

V Poreču je v začetku aprila potekala 16. Elektriada. To je srečanje študentov elektrotehnike Jugoslavije, na katerem je sodelovalo okoli 1700 študentov elektrotehničnih fakultet in višjih šol iz vseh naših republik in pokrajin. Slovenijo sta zastopala Maribor in Ljubljana.

Prihod na Elektriado se je pričel s karavano prijateljev, ki je začela svojo pot v Bitoli in jo nadaljevala preko Beograda, Zagreba in Ljubljane do Poreča. V tem obmorskem turističnem mestu so se študentje elektrotehnike pomerili v tekmovalnih iz matematike, osnov elektrotehnike, v raznih športnih disciplinah in na kulturnem področju.

Osnova teh srečanj študentov elektrotehnike so bili medsebojni stiki, krepitev strokovne moči in krepitev dosedanjih stikov med fakultetami te smeri v Jugoslaviji.

VIŠJA ŠOLA ZA SOCIALNO DELO

Sestala se je socialno ekonomska komisija Višje šole za socialno delo, ki je imela nalogo sestaviti predračuna. Študentke prvih in drugih letnikov so izrazile mnenje, da je sedaj že prepozno za sestavitev predračuna, ker je tu že konec študijskega leta. Ugotovile so med drugim tudi nesmisel solidarnostnega sklada za pomoč študentom, ker so vanj vlagali sredstva študentje sami. Marsikdo, ki bi potreboval pomoč, bi verjetno težko vzel sredstva, v katera so prispevali njegovi tovariši. Do sedaj tako ni bilo nobene prošnje za kakršnokoli pomoč finančne narave, čeprav razmere študentov niso najugodnejše. Sredstva iz solidarnostnega sklada bodo prihranili za naslednje leto. V primeru težav ostalih komisij, bodo z njimi pomagali pri njihovih akcijah. Sicer pa so to le predvidevanja.

miranda mahnič

1.4.1976

Sprememba učnih programov mora biti utemeljena na enotnih merilih, torej na tem, kar je skupno za celotno fakulteto, ne pa na interesnih posameznih oddelkih. To je bistvo zahteve, ki so jo postavili pred delegate, zbrane na davišnjem zboru študentov ljubljanske Filozofske fakultete. Toda, kot se je pokazalo v razpravi o študijskih programih in o usmerjenem izobraževanju, je to zelo težko uveljaviti v praksi, zato ker med šestnajstimi oddelki obstajajo manjše ali večje razlike. Do njih prihaja zaradi specifičnih nalog, katere opravljajo. Še bolj pomembno pa je, da študentje ljubljanske Filozofske fakultete nimajo občutka pripadnosti skupini, ki bi presegala okvirne interese skupine v katero sodijo, to je konkretno oddelka, na katerem študirajo. Ugotovitev o neenotnosti interesov študentov Filozofske fakultete ni prvoaprilska šala, temveč dejstvo, ki smo mu lahko bili priče vsi, ki smo bili na zborovanju in poslušali zlasti razlago o razdelitvi na A in B študij. Še bolj pa je ta nezainteresiranost prišla do izraza takrat, ko so začeli govoriti o usmerjenem izobraževanju. Študentje so začeli zapuščati predavalnico, v kateri je bilo zborovanje. Njih to pač očitno ne zanima in se obnašajo kot da bi se vse tiste, predložene spremembe dogajale nekeje na Kitajskem. Zaradi tega bosta osnovna organizacija Zveze socialistične mladine in aktiv študentov komunistov na ljubljanski Filozofski fakulteti morala razen dela na spremembi učnega programa tudi marsikaj opraviti na področju osveščanja svojih članov.

(brumen)

16.4.1976

Ponovno smo padli na izpitu. Ne iz matematike ali materinskega jezika, pač pa na izpitu, na katerem se preverja stopnja naše zavesti in naš odnos do sveta v katerem živimo. To svojo ugotovitev ne utemeljemo zgolj na občutku, temveč na konkretnem primeru, ki smo mu bili priče včeraj na ljubljanski Filozofski fakulteti. Organizirali so namreč okroglo mizo na temo: aktualni dogodki na Avstrijskem Koroškem. In kaj se je zgodilo? Ljubljanska Univerza ima okrog 12 tisoč študentov, toda od vseh teh tisočih jih je prišlo na predavanje o koroških Slovenceh samo 30, ponavljamo in poudarjamo, samo trideset ljudi. Mar to zares ne pomeni, da smo padli na izpitu, na preverjanju stopnje naše zavesti in našega odnosa do sveta?

Na avstrijskem Koroškem so že precej časa z vso ostrino nadaljuje nacionalni, socialni in psihični pritisk na slovensko in hrvaško narodnostno skupnost. S takšno protimanjšinsko politiko, „ljudskim štetjem posebne vrste“ ter z neizpolnjevanjem narodnostnih pravic Koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov je onemogočena demokratizacija celotnega življenja v Avstriji.

Mi, ljubljanski študentje, pa o tem nič ne vemo in ne želimo, da bi kaj več izvedeli! Še bolj žalostno in prav presenetljivo pa je, da tudi profesorji niso zainteresirani za dogodke na Koroškem. Mar ni bilo mogoče preložiti na nek drugi čas predavanje o usmerjenem izobraževanju, ki so ga imeli prav tako na Filozofski fakulteti, samo v drugi predavalnici. Njihov slab vzgled je verjetno vzrok slabega odziva študentov, kar pa ni opravičilo za slabo udeležbo.

(brumen)

ARGENTINA PO VOJAŠKEM UDARU

Po več kot mesecu dni od vojaškega udara je situacija v Argentini vse težja. Aretiranih je bilo več kot deset tisoč ljudi, terorizem „odredov smrti“ pušča za sabo desetine trupel tedensko, množijo se ugrabitve in ropi; po drugi strani pa se krepi odpor oboroženih oddelkov levice — Ljudske revolucionarne armade ERP in levega krila peronistov Montoneros. Vojaška hunta pod vodstvom novega predsednika republike Jorgea Rafaela Videla pa zapira tudi neodvisne in ugledne osebnosti, kot npr. Josea Arrica, marksističnega teoretika in prevajalca Gramscija.

Ali to pomeni, da je v argentinskem golpeju čilska logika? Vsekakor je treba najprej opredeliti specifičnost argentinskih družbenoekonomskih razmer. Najprej gre za različen tip industrijskega razvoja, ki je, četudi odvisen od tujega kapitala, „proizvedel“ delavski razred, podoben evropskemu, saj je bil naklonjen nastanku velikih koncentracij predelovalne, posebej kovinske industrije. In tu je tudi leвица, ki ni rasla postopoma preko volilnih bojev, ampak v „skokih“, skozi dolga vmesna obdobja ilegalnosti in oborožene borbe, v katerih se je kalila. Poleg tega se argentinski vojaki razlikujejo od čilskih: le-ti so tradicionalno „profesionalci“, ki igrajo zgolj vlogo „specialistov za pokole“ — vlogo, ki jim jo je dodelil ameriški imperializem. Argentinska hunta pa hoče zares vladati in oživiti načrt „gran acuredo nacional“ — „velikega nacionalnega sporazuma“.

Seveda pa globoka različnost obeh dežel ne sme zakriti temeljne resnice, za katero se zdi, da izstopa tako iz čilske kot iz argentinske izkušnje, in jo je moč strniti takole: V odvisnih družbah mora ob soočenju s krizo imperializma (ZDA) intervencija vojakov, s ciljem, da blokirajo razkroj države in zavre ljudski protest, najprej sprejeti nalogo političnega obglavljenja delavskega razreda kot najradikalnejšega segmenta protesta. To je bila vedno prva naloga vojaških pučev — z izjemo Peruja in Portugalske. Niso pa tega zahtevali samo stari, od tujine odvisni in obvladovanja ekonomske krize nesposobni vladajoči razredi, ampak vodi vojsko tudi njej lastna logika: Če se hoče obdržati na oblasti, mora vojaška hierarhija spremeniti celo družbo v kasarno.

Vojaška diktatura intervenira, ko se je razredni razcep v družbi že izvršil. Od kod pa lahko črpa svojo legitimnost? Kako lahko prepriča ljudi, naj več delajo za manjšo mezdo in brez stankanja? Vojaška hunta, četudi jo blagoslovijo kardinali, ne more uživati večinskega konsenza, saj njen „stroj“ zdrobi tudi tisti segment javnega mnenja in „zmernih“ strank, ki so ji spočetka pritrjevali; v Argentini so bili to desni peronisti, v Čilu pa krščanski demokrati. Edina legitimacija „golpistov“ je tedaj groba sila: generali morajo dokazati — najprej samim sebi da imajo absolutni monopol nad „organiziranim nasiljem“ „Prestizh“ uniforme in nedotakljivost državne oblasti sta tako paradoksalno zaupana največjim krvnikom.

Če je tedaj „logika“ vojaškega državnega udara res takšna, pa je treba ugotoviti, da je bila latinskoameriška leвица ob tem mnogokrat kratkovidna. Če poenostavimo: nihala je med dvema poloma: na eni strani iluzija, da je možno vzpostaviti pozitiven odnos s progresivnim krilom vojske, na drugi avanturistična koncepcija, po kateri naj bi „čisto nasilje“ državnega udara pospešilo dozorevanje zavesti množic.

Posebej razširjena se zdi „analiza“, ki je imela svoje botre na Kubi, hrani pa se s sprevernjenim konceptom razmerja med politično in oboroženo borbo. V bistvu gre za prepričanje, da je mestna gverila „razvitejša“ bolj revolucionarna oblika borbe od organiziranja shodov, sodelovanja v volilnih borbah, izdajanja (legalnih) časopisov in drugih oblik politične borbe. Odločitve, ki jih vsiljuje moč razrednega nasprotnika, kot npr. ilegala — se ocenjujejo kot naprednejše. To pa lahko privede do podcenjevanja moči množične mobilizacije v obdobjih legalnosti in spodbuja prezgodnjo, avanturistično konfrontacijo, ki naj bi privedla do „razkrinkanja“ represivnosti sistema in do „revolucionarne vojne“.

Takšna taktika je usodna, ker venomer vrača gibanje na začetek. Ne navaja ga, da bi merilo svojo moč s stopnjo dosežene hegemonije, splošnega konsenza in demokratizacije družbe, ampak s količino orožja v tajnih skladiščih gverilskih skupin. Številne organizacije zamenjujejo „ofenzivo“ in „defenzivo“ in se neprestano borijo zgolj za obstoj. V Argentini je omenjena koncepcija v najpomembnejših organizacijah leвица PRT-ERP in Montoneros; prepletala s skrbjo za razvoj množičnega odpora in borbe, kar je posebej pri Montonerosih omogočilo politično iniciativo, ki presega domet gverile. Vendar pa je „avanturistična“ koncepcija vseeno povzročila precej škode: leвица je podcenjevala nevarnost, ki jo prinaša s sabo vojaški golpe. Namesto da bi se osredotočila na preprečitev „salide militar“ — vzpona vojakov — je pogosto mislila, da bo lahko „zajahala“ golpe in z enim zamahom odstranila vojake in kapitalizem hkrati. Odtod veliki „izzivi“ gverile z napadi na kasarne, likvidacijami oficirjev itd. Pa je bil prav Jorge Videla tisti, ki je iskal „totalno vojno“: vojna je njegov element ve, da ima veliko tehnično premoč, in da spopadi z gverilo legitimirajo njegovo oblast in utrjujejo njegovo „fronto“. V takih okoliščinah pomeni gverila popolno podrejanje in podrejenost nasprotniku, brez možnosti za vojaško zmago. Seveda se takoj pojavi ugovor: odločitev za oboroženo borbo je bila ob prisotnosti fašističnega terorizma „odredov smrti“ nujna. To je res, vendar mora biti pri določanju razmerja med oboroženim bojem in množično politično borbo izhodiščno vprašanje, kako izkoriščati obstoječe legalne možnosti in razvijati politično borbo. Kakor je bil režim Isabele kriminalen, pa je le bil nekaj drugega kot sedanji kasarniški režim. Če stavkajoče delavce napadajo bande morilcev, to gotovo ni demokracija, ampak če se jim pridruži še obsedeno stanje in zakonska prepoved stavk, to ni več „demaskirana“, ampak le močnejša, z instrumenti represije bolj opremljena oblast.

ARGENTINSKI DELAVSKI RAZRED

Kapitalistični razvoj v Argentini je od konca državljanskih vojn, ki so sledile pridobitvi neodvisnosti v prejšnjem stoletju, spremljala stalna in pomembna prisotnost za L. Ameriko nenavadno številnega in bojevitega delavskega razreda. Argentinsko delavsko gibanje se je začelo razvijati okrog leta 1870. Samo 25 let kasneje so bili delavci vseh najpomembnejših panog že sindikalno organizirani. Splošne stavke in delavske vstaje so si naglo sledile v letih 1902, 1905, 1907, 1910 do znamenite velike delavske vstaje v Buenos Airesu l. 1919. Za obdobje 1940 — 1943 je značilno močno sindikalno gibanje, ki so ga obvladovali socialisti in komunisti. Kasneje je vodstvo sindikatov prešlo v roke laburistov, ki so skupaj z nacionalističnimi silami privedli Perona na oblast. Danes predstavljajo mezdni delavci 83 % aktivnega prebivalstva, kar je za Latinsko Ameriko zelo visok odstotek. Med vsemi delavci je zaposlenih v kmetijstvu relativno malo — 13 %, saj je v tem, visoko industrializiranem sektorju, produktivnost visoka, celo ne mnogo manjša kot v ZDA ali Kanadi. V tericarnem sektorju je zaposlenih 50, % meznih delavcev, preostalih 37 % pa v industriji. V zadnjih letih se je močno razvila težka industrija, kar je okrepilo sindikate v tem sektorju; iz vrst le-teh je izšlo nekaj najvišjih sindikalnih birokratov, značilno pa je, da so dali tudi najbojevitejšo in najbolj osveščeno delavsko avantgardo, kar tudi kaže na globoko notranjo protislovnost argentinskega sindikalnega gibanja. Druga dva najpomembnejša sindikata sta v naftnem in petrokemijskem sektorju, in sicer gre za sindikat industrije v zasebni in državni lasti. Nasploh se Argentina „ponaša“ z najvišjo stopnjo sindikalne organiziranosti na ameriškem kontinentu — vključno z ZDA in Kanado: v sindikate je vključenih 40 % meznih delavcev, kar je analogno Evropi.

Peron je znal ob svojem vzponu na oblast spretno izkoristiti to sindikalno gibanje; uspel je zlomiti socialistično in komunistično

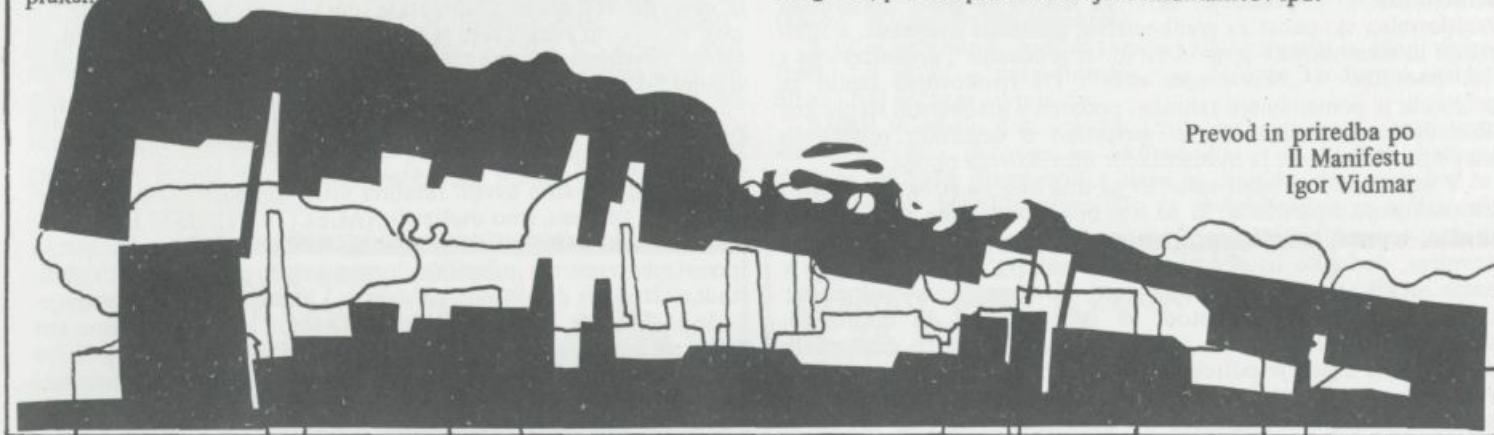
hegemonijo, z modernizacijo socialne zakonodaje je vspodbujal sindikalne organizacije, saj je povečal njihovo pogajalsko moč, a hkrati zmanjšal njih razredno avtonomijo. Njegov zgled je bil angleški laburistični sindikalizem. Sindikalno gibanje, ki ga je kontrolirala Peronu zvesta birokracija, je postalo eden od stebrov njegovega režima.

Osnovno strukturo argentinskih sindikatov predstavlja gosta mreža tovarniških delegatov, ki jih izvolijo vsi, ne le sindikalno organizirani delavci po proizvodnih oddelkih, izmenah itd. Od let 1957–58 dalje se je kot posledica sporazumevanja med sindikalnimi vrhovi in podjetniki gibanje delegatov močno razvilo in se razširilo tudi v pogosto zelo bojevite sindikate terciarnega sektorja – bančnih, državnih uslužbencev, tiskarskih delavcev itd. V tem gibanju so sodelovali skoraj vsi argentinski delavci – najmanj še kmetijski, gradbeni in delavci v trgovini. V zadnjih letih so delavske borbe vodili predvsem delavski delegati, ki so se pogosto spopadali z vrhovi sindikalne birokracije. Slednja pa razpolaga z veliko politično in finančno močjo: vsak delavec mora del svoje plače, ki mu ga vzamejo že iz kuverte, prepustiti sindikatu, ob povišanju plač pa gre dober del direktno v njegovo blagajno. Delavci zadnje čase – predvsem po letu 1969 – ostro protestirajo proti taki praksi.

Osrednji sindikat – Confederacion general de trabajo – Generalno konfederacijo dela – nadzoruje pretežno t. im. skupina 62 peronističnih sindikalnih organizacij, vključuje pa tudi druge struje, kot skupino 32-ih, ki jo sestavljajo radikali, liberali in socialdemokrati, in del nekadanje „CGT de los Argentinos“, kjer je sodelovala leвица, ki ima danes svoj poseben sindikat. Vendar pa deluje tudi v CGT, in sicer preko „Coordinadoras“ – skupin tovarniških delegatov, ki sodelujejo kot opozicija v dejavnosti osrednjega sindikata.

Argentinskemu delavskemu razredu je uspelo precej dolgo zadrževati padanje svoje kupne moči zaradi inflacije – vsaj dokler je bila ta kolikor toliko normalna. Ko pa je vladna ekonomska politika začela spodbujati „divjo“ inflacijo, je življenska raven delavstva padla, vendar je še vedno relativno visoka – posebej v primerjavi z drugimi deželami Latinske Amerike. Tudi nezaposlenost ni pretirana: lani je znašala samo 3 %, letos sicer že 8 %, kar pa je prav toliko kot v ZDA. Razlike v mezdah med različnimi kategorijami delavcev so dokaj nizke – višje pa so med regijami: najvišje so mezde na jugu, v Patagoniji, ki je zelo redko naseljena. Glavne zahteve delavskih bojev se nanašajo na povišanje mezd, vendar se v zadnjem času gostijo tudi politične zahteve: obramba delegatov, protest proti aretacijam sindikalistov ipd.

Prevod in priredba po
II Manifestu
Igor Vidmar

NOVI DRUŽBENI ODNOSI IN ŠOLA ZA ARHITEKTURO

ALI ZAKAJ SE V OBDOBJU VSESPLOŠNEGA ZDRUŽEVANJA ŽELIMO OSAMOSVOJITI

V proizvodnih delovnih organizacijah so ustanavljali TOZD in OZD. Na univerzi je bilo še mirno in dokaj tiho. Na oddelku za arhitekturo pa smo začeli razpravljati o tej revoluciji. Ker še ni bilo niti zakonov niti literature pisane za visoko šolstvo, smo se zgledovali po ustavi in rešitvah v delovnih organizacijah. Z njimi smo se enačili, ker tudi mi proizvajamo. Za nas je „finalni proizvod“ diplomirani inženir arhitekture. Na šoli na Grabnu se je začelo veliko vrenje. Akcija pa je z burnimi debatami in resnim pretehtavanjem argumentov dosegla vrhunec 7.3.1975 na zboru delavcev in študentov, kjer smo se soglasno in z navdušenim aplauzom odločili za samostojnost. Menili smo, da je lahko samostojna fakulteta za arhitekturo središče novih bitk za drugačne odnose, učinkovitejši študij, boljše bivanje in bolj organsko ter racionalnejše povezovanje teorije in prakse.

Žal se je pokazalo, da so nekatere naše ideje prehitvale siceršnje poglede na obseg reforme visokega šolstva. Po novem smo se konstituirali še preden smo vedeli za konkretna imena našega tretjega partnerja – uporabnikov. Potemtakem nismo mogli dobiti njihovega odločilnega mnjenja o naši ideji o samostojni fakulteti . . . Akt o združitvi v FAGG smo podpisali, da ne bi ovirali novega organiziranja celotne ljubljanske univerze. Še naprej smo ostali v TOZD. Samostojni nismo postali, vsebina našega dela pa se kljub temu nezadržno spreminja. To je tok, ki nas hrabri kljub nerazumevanju, kljub odporom in teorijam o „elitizmu“, kljub skonstruiranim trditvam, ki skušajo dokazati, da je naša želja po samostojnosti v napoto racionalni integraciji.

Zakaj nam je toliko do samostojnosti? Nov status bi prinesel racionalizacijo poslovanja (bilo bi pol manj sej in drugih obveznosti v okviru FAGG). Z gradbeniki in geodeti imamo kaj več skupnega kot z mnogimi drugimi fakultetami. Število skupnih predmetov z gradb. in geod. se je do danes zmanjšalo od 8 na 0, razen osnov ljudske obrambe in telesne vzgoje. Samostojnost bi samo znova pokazala logiko zgodovinskega razvoja stroke, ki je imela svojo potrditev v samostojni fakulteti za arhitekturo leta 1950. Takrat se je končalo obdobje preraščanja od oddelka tehniške fakultete iz leta 1919, znanega po Plečnikovi in Vurnikovi šoli. To je tudi formalno pomenilo priznanje arhitekture kot samostojne vede v vsej njeni raznolikosti. Žal le za kratek čas, kajti leta 1954 je bila fakulteta za arhitekturo administrativno združena v FAGG. Medtem so drugod po Jugoslaviji in zahodnem kot vzhodnem svetu razvijali koncepte samostojnih šol za arhitekturo . . . Samostojna 22. fakulteta ljubljanske univerze za arhitekturo ne bi bila niti novo niti dodatno breme za družbo, ker že ima lastno stavbo na Cojzovi 5, inventar, učila, financiranje po sprejetih merilih v sporazumu RISK in veljavno sistematizacijo. In ne nazadnje: s samostojnostjo bi prevzeli nase odtujeno odgovornost . . .

Arhitektura je matica vseh tistih dejavnosti, ki oblikujejo najožje človekovo okolje: predmete, prostore, zgradbe, naselja. Arhitekt je bil doslej edini akademsko usposobljen „odgovorni projektant“ uporabnega predmeta, notranje opreme prostorov, skupine prostorov, ki so združeni v zgradbi, objektov in ureditev, ki so združeni v stanovanjski četrti. Na višji ravni poseganja v

prostor (regionalno prostorsko planiranje) sodeluje arhitekt kot posebni strokovnjak v procesu družbenega dogovarjanja. Značilnost arhitektovega dela je kreativnost, katere osnovni prvini sta ideja in tehnologija. Zato je področje arhitekture med umetnostjo in tehniko. Kreacija je delovna sposobnost, ki vsebuje vse elemente dela od manualnih do miselnih ter ima iz tega izvirajoče pravice in dolžnosti. Zato mora biti arhitekt—delavec nagrajevan po rezultatih svojega dela in mora zanj nositi materialno, predvsem pa moralno odgovornost. Le-ta je teoretično zelo velika, saj je svet, v katerem živimo, v dokajšnji meri odvisen od arhitekta in arhitekture. Če so za zdrave ljudi teoretično odgovorni zdravniki, so za zdravje okolja teoretično odgovorni arhitekti. Celo bolj, ker je okolje trajnejše. Po načrtih stroke-arhitekture se gradi „svet, ki v njem živimo“, zato sta arhitektura kot stroka in arhitekt kot njen ustvarjalec odgovorna družbi za zdravje tega okolja. Ta odgovornost, ki je v dani situaciji odtujena od stroke, mora biti globoko humanistična in socialistična, saj skupaj z našo stvarnostjo teži k zdravi družbi zdravnih ljudi v zdravem okolju.

Zaradi nepoznavanja teh mehanizmov prihaja do čudnih pojmovanj. Raziskovalna skupnost Slovenije je npr. postavila arhitekturo v 9. področje, katerega naslov se glasi: „področna raziskovalna skupnost za gradbeništvo, gradbene materiale, komunalno in stanovanjsko gospodarstvo ter geodezijo“, urbanizem pa v 15. področje — „ekonomske vede“. Pri strokovnem izpitu za arhitekta je pomembnejši tehnični podatek o gradbenem stroju kot abeceda projektiranja, da ne govorimo o dejanskih problemih urejanja, oblikovanja in humanizacije človekovega okolja.

V tej situaciji je edini vpliv, ki ga ima šola na stroko in družbo usposabljanje diplomanta, ki ne sme biti businessman v potrošniški družbi, temveč razmišljujoča osebnost z neupogljivo hrbtenico in znanjem, da lahko izlušči resnične človekove potrebe. Zato je v naših učnih programih vedno manj faktografije in vedno več raziskovanja predvsem metod, ki lahko vodijo do dobrih rezultatov. Arhitektovo delo je sinteza znanstvenih in umetniških disciplin. Za uspeh je potrebno nekaj talenta in veliko trdega dela. Razumljivo je, da vsi diplomanti naše šole ne bodo umetniki (tisti, ki dosegajo izjemne rezultate pri svojem delu ne le v likovnem ustvarjanju), morali pa bi dobiti visok nivo strokovnega znanja, prekusiti osnovne delovne metode in pridobiti delovne navade. S tem, da bodo naši diplomanti več znali (izboljševanje učno vzgojnega procesa je naša permanentna naloga) bodo boljše možnosti za dobro oblikovanje našega okolja.

Prav zaradi teh kvalit, ki jih daje interdisciplinarnost našega študija, smo od vsega začetka pristaši matičnih kateder in čimširšega povezovanja, vendar ne vsebinskih ne administrativnih izhodišč in na enakopravnih pozicijah.

V vsem tem času se nismo ukvarjali le s teorijo stroke . . . , temveč lahko pokažemo prve rezultate študijske reforme:

— da bi zajezili fiktivni vpis, velik osip po prvem letniku in dali študentom čimbolj enake startne možnosti in minimalne študijske pogoje (glede na prostor, učni kader in predvsem na potrebe združenega dela) imajo na oddelku za arhitekturo PREISKUS ZNANJA, ki je pretežno preverjanje kandidatovega posluha za

prostor in likovno izražanje (preverjanje glasbenega posluha na glasbeni akademiji je vsakomur samo po sebi umevno). Zahtevan je tudi gimnazijski nivo nekaterih znanj (matematika, fizika, . . .) in razumevanje družbe ter njenih potreb. Nekdo, ki je indiferenten do okolice in družbenih dogajanj, ne more ustvarjati časa in sistemu primerne prostora.

— s tem preiskusom znanja je dana MOŽNOST VPISA TUDI LJUDEM S SAMO STROKOVNO IN NE SREDNJEŠOLSKO FORMALNO IZOBRAZBO sorodnih strok, kar je verjetno edinstven primer na ljubljanski univerzi.

— BISTVENA KVALITETA NAŠEGA DELA (takšne so težnje usmerjenega izobraževanja) JE NEPOSREDNO UČENJE OB MIZI. Običajni, mi mu pravimo „srednješolski“ sistem študija je trenutno le še v prvem letniku, v vseh ostalih pa ima vsak študent mizo (zaradi prostorske stiske delata ob eni mizi dva ali celo trije študenti) za katero dela in h kateri hodijo učitelji. Teža dela se je tako prenesla od predavanj ex catedra na individualno delo s posameznikom glede na njegove možnosti in želje. Ta način študija ne more in ne daje receptov temveč le metodo. Arhitekt-ustvarjalec je vedno pred dilemo izbiranja variant, od katerih je nekaj dobrih in običajno več slabih. Odločati se mora o tem, kar še ni in še le bo, zato so kriteriji včasih zelo težko opredeljivi. Enako kot študent na osnovi miselnega procesa izbira v stroki, se odloča v življenju (velik vzgojni faktor).

— v 3. in 4. in 5. letniku smo uvedli TURNUSNI NAČIN DELA in avtomatično prišli na sistem permanentnega izobraževanja letnik za letnikom.

— s tem, da smo uvedli razstave vseh kompozicijskih nalog po končanem turnusu, smo uveljavili NAČELO JAVNOSTI DELA.

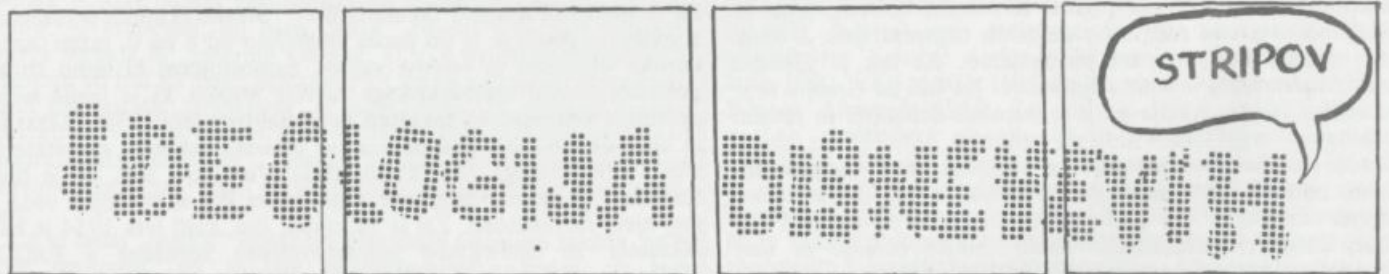
Ob vsem tem pa neprestano teče akcija za kvalitetne spremembe znotraj posameznih predmetov, uvajanje novih oblik študija (študij iz dela, študij ob delu, . . .) in predvsem tretje stopnje.

Iz načina dela, ki je uveljavljen na Grabnu, kjer se počutimo kot doma, so se rodili fantastični odnosi med študenti in pedagoškimi kot nepedagoškimi delavci. Prepada med posameznimi skupinami praktično ne poznamo, saj je o vsakem problemu možen odkrit dialog. Strahu pred posledicami neravnost povedanega mnenja skoraj ni več. Žal pa so takšne revolucionarne spremembe možne le znotraj šole, ne pa tudi v širšem družbenem prostoru, kar je marsikoga hudo potrl in mu vzelo precej delovnega elana.

Kljub vsem težavam in pogostemu nerazumevanju se bomo še vnaprej trudili, da bomo z našim delom in ne besedami sneli etiketo elitizma, ki nam jo neupravičeno lepijo, da bomo neprestano izboljševali kvaliteto našega študija (za kar sta potrebna tako 9 semestrski študij kot boljše materialne možnosti, ki jih lahko da le nova zgradba) in se tudi v naprej borili za samostojnost, ki ni naš cilj, temveč pogoj za uresničitev pravičnejše in bolj odgovorne vloge arhitekta in arhitekture v naši samoupravni socialistični družbi!

Jožka Hegler

16.5.1974 smo ustanovili prvo TOZD, na Ljubljanski univerzi. (strojno, elektro, filozofsko, sociološko . . .)

Strip kot vizuelni množični medij ni le estetski, ampak tudi družbeno relevanten element „masovne kulture“ — predvsem kot dejavnik deca socializacije in tudi sicer vpliven nosilec idej in vrednot² pretežno seveda „vladajočih“. Ker je večina stripov, povsem legitimno navzočih v našem kulturnem prostoru³, produkt kapitalne „kulturne industrije“, se tedaj meščanska ideologija skozi njih lahko konstituira kot samoumeven del družbene zavesti, posebej še miselnega in vrednostnega sveta mladih bralcev stripa. Pri tem pa ne gre (samo) za „subverzijo“, „infiltracijo socializmu tujih idej“, ampak za proces, ki je zakonit „idejni“ korelat reprodukcije meščanskega v družbeni biti oz. „materialnem življenju“, in njenih reperkusij v strukturi (kulturnih) potreb. V ta kontekst eminentno sodijo tudi proizvodi Disneyeve multinacionalne industrije zabave, hkrati pa velja sam Disney kot zgled „poštenega“, otrokom in mladini iskreno zapisanega kreatorja.(!)

— Celotna zasnova sveta Disneyevih stripov razkriva težnjo po vzpostavitvi posebnega „nedolžnega“ domišljjskega sveta, po katerem naj bi se sproščeno in brez misli spreletavala otroška fantazija: junaki so antropoidne živali, med njimi je precej „otrok“ (nečaki Racmana Jake in Miki Miške). V Disneyevem svetu je polno pustolovščin, nenavadnih priprav, eksotičnih krajev — da o avtomobilih, TV in podobnih „otroških radostih“ niti ne govorimo. Siva vsakdanost — vsaj v svoji resnični podobi — v ta svet nima pristopa; vendar nadrobnejši pogled hitro razkrije njegovo kontaminiranost s predstavami odraslih avtorjev stripov) o idealnem otroštvu (t.j. navidezno izoliranem od socioekonomske in politične stvarnosti), in pa s predstavami o vlogi otroške literature pri ohranjanju obstoječega. Ob hkratni projekciji „odraslih vrednot in morale v ta svet se ni čuditi, da je „Disneyland“ pravi meščanski kozmos v malem.

V perspektivi „medosebnih“ odnosov in moralne podobe junakov se to kaže najprej v togi avtoritarnosti razmerji strici-nečaki, ki pa se skriva za odsotnostjo očetove figure: pravih razmerij starši – otroci ni, pač pa so v funkciji „brazspolnosti“ Disneyevega sveta, kot tudi v funkciji nespremenljivosti razmerja odrasli – nadrejeni: otroci – podrejeni. Disney prisega na princip (absolutne) avtoritete na osnovi vladajočih družbenih norm, ne pa pravih – in torej spremljivih družinskih odnosov. Tedaj ni čudno, da so „otroški“ junaki bolj podobni svojim duhovnim staršem kot idealu otroka: so zvijačni, hinavski, lažnivi itd.; edino tako se lahko zoperstavijo samovolji odraslih. Disney jim namreč ne daje možnosti, da bi se uprli avtoritarnosti kot taki: dovoljena je samo zamenjava vloge: nečaki privzemajo moralno-ideološko funkcijo odraslih, ko le-ti prekršijo vladajoče družbene norme, ko postanejo neodgovorni oz. se „pootročijo“. Otroci jih kaznujejo in tako spet vzpostavijo status quo.

Disney je prepričan puritanec: „nedolžnemu otroštvu“ hoče skriti vse, kar je v zvezi s spolnostjo; in tako so razmerja med spoloma razmerja „večnega zaročenstva“. Junakinje so stereotipizirane v placiden, gospodinjski tip rahlo koketne zaročenke, ki tiranizira „izvoljenca“ (predvsem z denarnimi zahtevami). Le navidez subjekt: njena dejavnost je ujeta v kliše „ženskosti“ (izbiranje novih oblek in dišav, kuhanje ipd.) V odnosih med zaročenci je še posebej opazna postvarelost, ki prežema sicer vse odnose v Disneyevem svetu: posredovani so z interesom in denarjem, kar se kaže tudi v „trgovskem“ pogovornem jeziku.

Ker so opisane s karakteristike podstat, medij vsega dogajanja v Disneyevih stripih, se skozenj meščanska morala konstituira kot normalna in samoumevna.

za ilustracijo nauka: „zločin se ne izplača“. Kdor krši temeljni zakon meščanske družbe – zakon privatne lastnine – je vedno kaznovan. Spoštovanje (lastninskih) zakonov je sploh osnoven Disneyev kriterij za delitev na dobre in zle; ta moralni konflikt pa je tudi edina oblika konflikta, ki jo je Disney priznal. O družbenih protislovjih skorajda ni sledu; da pa bi obdržal korak s časom (beri: s potrebami stripske publike), vnaša v svoje stripe „teme dneva“: vojno, protestne demonstracije, ugrabitve letal, ekologijo ipd. Vendar jim z grobim poenostavljanjem, banaliziranjem v „štose“ jemlje vsako družbeno vsebino, ali jih celo direktno interpretira v skladu s svojim „weltanschauung“ (glej Vinjete!).

V skladu z opisanim videnjem družbe je tudi skoraj popolna odsotnost tematike dela in materialne produkcije. Vsa predmetnost je kot od narave dana. To je po eni strani zagotovilo „domišljijskosti“, zabavnosti stripov, hkrati pa izriva iz bralčeve zavesti „prekletstva“ meščanske družbe: delavski razred, njegovo eksploatacijo, pa njegov „naglavni greh“ – razredno borbo. V Disneyevem svetu je „realizirana“ meščanska utopija neprotislovne družbe in produkcije profita brez delavstva. Četudi pa delavci v Disneyevih stripih ne nastopajo neposredno, jih je moč prepoznati – seveda negativno stereotipizirane – v videzu, lastnostih in vlogi „slabih fantov“ in „plemenitih divjakov“.

Kjer ni protislovij, tudi ni razvoja: Disneyev svet je, kljub vprav frenetični akciji – nespremenljiv, od resnične zgodovine abstrahiran ideal večnega statusa quo.

Smisel in gibalo pustolovščin Disneyevih junakov – predvsem Racmana Jake, nečakov in Skopušnika – je iskanje skritega zaklada ali kake druge oblike slave in dobička, oz. obramba že pridobljenega. Moralno opravičilo za pridobitništvo pa ni delovni

Za „imperialističnost“ Disneyeve ideologije pa je ključen lik „plemenitega divjaka“, na katerega naletijo prebivalci Racman mesta (Duckburga) na svojih pogostih ekspedicijah in izletih v neonesnažene predele Tretjega sveta. To je grobi stereotip „domorodca“: neuk, topoumen, pa otroško zaupljiv kot je, pripisuje najbolj banalnemu proizvodom civilizacije magične lastnosti, in v zameno zanje rade volje odstopi Skopušniku Co. svoja naravna bogastva v obliki zlata, draguljev ipd. Morda bo kdo rekel, da gre za kamufilirano kolonilano ropanje, ampak Disney sugerira: Pa saj z nimi nima kaj početi: učiti se ne zna in mu je tako usojeno, da bo večno divjak. Seveda je tudi nemočen in nebogljen, pa zato potrebuje zaščito plemenitega Miki Miške Co. pred „tatovi“, ki po Disneyevem moralnem kodeksu nimajo pravice do zakladov. Poleg tega pa Disney njegovo kulturo in zgodovino riše skrajno poenostavljeno – v stilu turističnih prospektov in razglednic; tako zaokroži reprezentiranje imperialističnega modela razmerja med prvim in Tretjim svetom v svojih stripih.

Tip „bad boys“ – slabih fantov (običajno tatov) služi Disneyu

napor, pač pa njihova duhovna nadmoč (obilica „dobrih idej“) nad „slabimi fanti“ in divjaki, ki posebej ljubejo materijo, telesnost. Trgovske transakcije v ožjem pomenu so tudi pogost motiv: Disneyevi junaki ves čas kupujejo ali prodajajo – seveda ne dobrin za zadovoljevanje primernih potreb (te so kot po čudežu zadovoljene) ampak za to, da bi dvignili svoj potrošniški status z novim avtom, hišo, jahto, ali pa preprosto zaradi profita. Disneyev svet je pravi „vrtljak potrošništva“ (Dorfman Matterlart).

Prava narava D. sveta so sicer večkrat navidez izpostavi skozi lik strica Skopušnika, ki je s svojim cilindrom in frakom „klasični“ stereotip kapitalista: bajeslovno bogastvo si je pridobil kot „self-made-man“. Je prav „smešno“ skop, tiranski do podrejenih, fetišizira denar (njegova najljubša zabava je, da se dobesedno koplje v njem). Disney ga sicer res karikira, a nikoli ne problematizira. Še več: zaradi svoje osamljenosti (prav paranoično je nezaupljiv) in pokore, ki mu je nalaga protestantska etika (ne sme zapravljeti, ne zna se zabavati) naj bi bil Skopušnik – po Disneyu – pravzaprav pomilovanja vreden, pa še malce smešen. Morda je prav v liku

BORIS A. NOVAK

SANJE OD MOJE DOJILJE

V vzhodnem kotu vrta moje rojstne hiše stoji jablana, ki rase iz moje dojilje. Sedem let je dojila mene in moje brate. Ko nas je zapustila, sem bil smrtni bolečini navkljub vse doslej prepričan, da živi nekje na Dunaju s srečno in malce omejeno avstrijsko družino. Nedavne sanje so mi pokazale, da se motim.

Za polovico svoje življenjske dobe mlajši in modrejši sem pod zavetjem noči z lunino svečo v roki prekopaval vrt, da bi izsledil zaklad, kovček zlatih zob, ki naj bi jih po ljudskem izročilu nekje v bližini zakopali gestapovci pri umiku ob koncu predzadnje vojne. Izpuhlenih židovskih čekanov nisem našel; našel sem pa nago truplo moje dojilje, v najbolj oddaljenem in nepreglednem vrtnem kotu, tam, kjer sem se ji nešteto krat skrila, ko me je klicala h kosilu. Takrat se je nekaj minut pretvarjala, da ne ve, kje da sem, nakarci me je z navideznim presenečenjem le odkrila v mojem skrivališču, da se juha ne bi preveč shladila. Kako sva se smejala! Zdaj sta bili vlogi zamenjani: stal sem nad razritim humusom mojega otroštva in jo klical rabutat sadje v vrto, a moja dojilja ni bila več lačna. Hladna in tiha, lepa in ohranjena kot nekoč, je ležala pod razkopano zemljo, na dnu mene. Le zaraščena je bila; plevel ji je pokril celo telo, polno in mehko kot jutranja postelja in prvi spominski vtisi. Lase, trepalnice in veke sem očistil trave in žuželk; s trebuhu in mednožja sem skrbno popuil neko trdovratno korenino, ki je poganjala iz njenega spolovila; s posebno pozornostjo in ljubeznijo sem pa osvobodil črvov in umazanije njene dojke, bele, velike in napete od mleka. Ko sem jo še umil z nočno roso, se je v luči mesečine svetila kot moje otroštvo. Poljubil sem jo in ji v bleščeče neдрje nasul jabolkovih semen, ki sem jih slučajno imel v žepu. Nato sem jo spet zagrebel, in čim več črvice je padalo na njeno krasno truplo, tem bolj je jutro s svetlobo zasipalo moj sen.

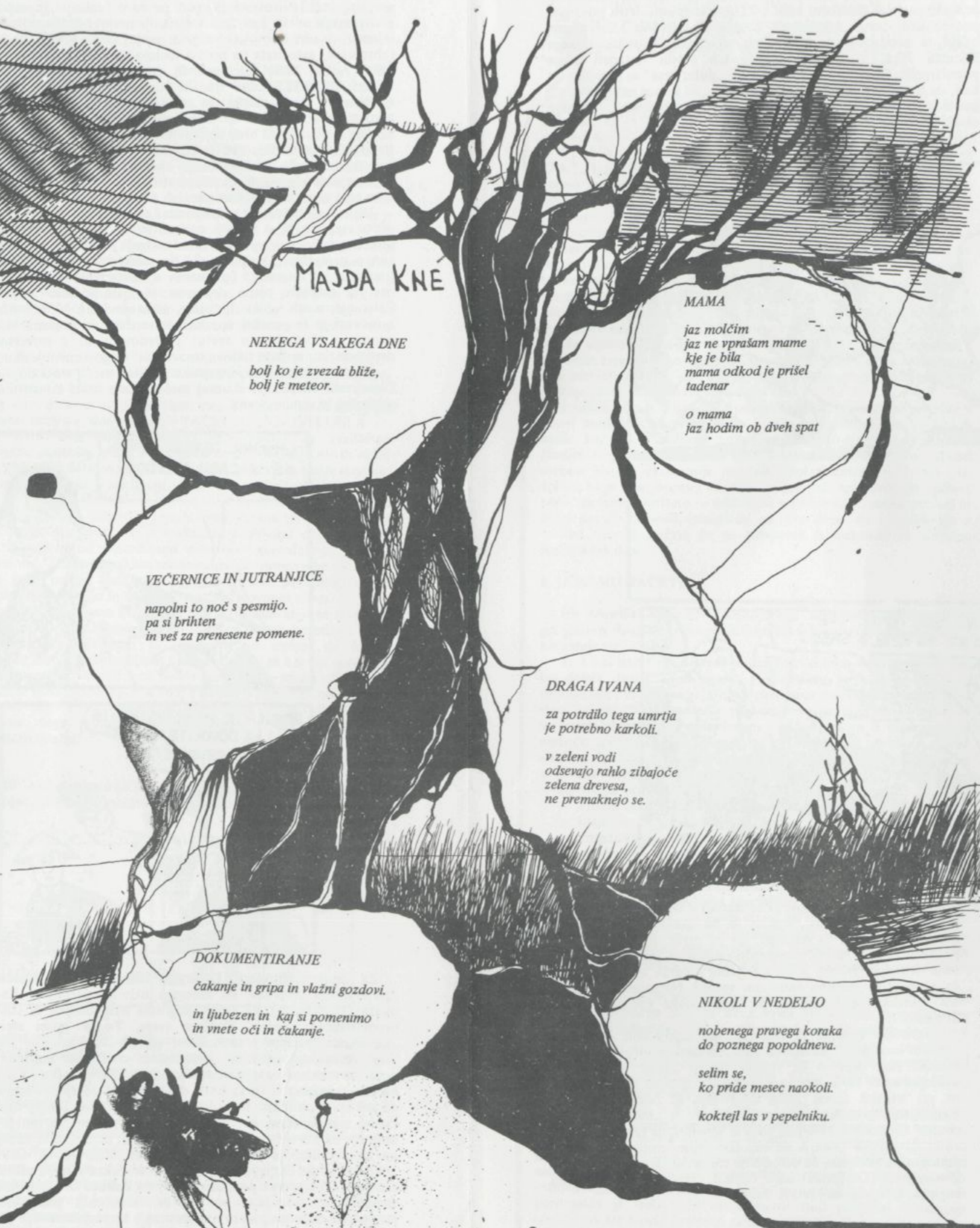
A moje ponovno srečanje z dojiljo se ni končalo v dnevni treznosti. Sanje mi niso dale miru; naj sem si še tako dopovedoval, da gre le za razgredo nočno domišljijo, da moja nekdanja dojilja redno pošilja novoletne voščilnice z motivi iz Pratra, se je vame naselil omotičen sum in vročično spraševanje, kaj, če sanje le ne lažejo.

Po treh dneh omahovanja sem na vrat na nos odpotoval v moj rojstni kraj. Ob prvem mraku, ko poltema razkroji resničnost v prida, da so mrtve stvari videti oživljene in živa bitja postvarala v nemi negibnosti in strmenju proti noči, sem že stal pred razpadajočo vilo, hišo mojega otroštva.

Nenadoma sem se zavedel, da si sploh ne predstavljam, kaj naj tukaj počnem. Naj spet kot v sanjah prekopljem vrt!? Bilo me je strah. Med naraščajočimi sencami sem se negotovo odplazil do vzhodnega vrtnega kota. In tedaj sem obstal kot bi me strela udarila! Točno na mestu, kjer sem v snu odkopal in zakopal dojiljino truplo, je stala vitka, mlada jablana. Bilo mi je jasno: jablana je zrastle iz semenja, ki sem ga raztrosil po dojiljinih sanjskih neдрjih.

Približal sem se in začel božati drevo; zdelo se mi je, da pod tenkim lubjem debela razpoznavam njen život, da so jablanine veje mehke in varne kot njene roke, da so na robovih orumeneli listi podobni njenim prstom zgaranim od pranja. Iz drevesa je vel njen vojn kot takrat ob vznožju mojih let, ko je v kuhinji likala perilo in mi pripovedovala pravljice.

Na celi jablani sem našel le dva sadeža; druge so otroci verjetno že pokradli. A ti dve jabolki sta bili videti ravno tako veliki, napeti in polni soka kot dojke moje dojilje. Za trenutek vrnjen v otroštvo in poln svetega zanosa sem ju utrgal in ugriznil v eno. Po ustih se mi je razlezlo toplo in hranljivo mleko, ki je imelo sladak in greniv okus kot nabrekle bradavice moje dojilje.

MAJDA KNE

NEKEGA VSAKEGA DNE

bolj ko je zvezda bliže,
bolj je meteor.

MAMA

jaz molčim
jaz ne vprašam mame
kje je bila
mama odkod je prišel
tadenar

o mama
jaz hodim ob dveh spat

VEČERNICE IN JUTRANJICE

napolni to noč s pesmijo.
pa si brihten
in veš za prenesene pomene.

DRAGA IVANA

za potrdilo tega umrta
je potrebno karkoli.

v zeleni vodi
odsevajo rahlo zibajoče
zeleno drevesa,
ne premaknejo se.

DOKUMENTIRANJE

čakanje in gripa in vlažni gozdovi.

in ljubezen in kaj si pomenimo
in vneta oči in čakanje.

NIKOLI V NEDELJO

nobenega pravega koraka
do poznega popoldneva.

selim se,
ko pride mesec naokoli.

koktejl las v pepelniku.

MATJAŽ HANZEK TRENUTNO PIŠE

Matjaž Hanžek trenutno piše
pesem
ta pesem naj bi bila najlepša
pesem na svetu
to pa tudi je
ker Matjaž Hanžek, podpisani
nikoli ne piše slabih pesmi
metuljček pa prihaja
ki je najbolj prihojen
sem se hodi
kdo pa je ta metuljček
najdimo ga
kje pa je
pa je vseeno pesnik tisti ki
ga ni
kje smo ga iskali
nismo ga našli
ker je vedno enak
tak je vsak
pa vseeno piše pesem
ki naj bi bila najlepša na
svetu
podpisani Matjaž Hanžek
Matjaž Hanžek
to je tista izjava Matjaža
Hanžka
na katero je čakal ves svet
in to s poželenjem

RAZNE ZANIMIVOSTI

zelo zanimiv je ta pojav
če dolgo časa nič ne delaš
potem pa se naenkrat spomniš
in greš sekati drva bo že po nekaj urah
nastal krvav žulj če potem še nadaljuješ
s sekanjem si boš kmalu utrdil dlani
in boš drugič lahko celo z lopato
kopal jame

še bolj čudno pa je to
da napiše nek filmski kritik
v nefilmskem članku da je
lepota čisti red

na koncu pa še nekaj o zanimivostih
ZANIMIVOSTI GREDO KRASNO V DENAR

kdo ve da se glasi zakon o ohranitvi naboja
približno takole kolikršen naboj priteče po žici v
razvešče toliko ga odteče po vseh vejah in se te da
se naboj ne more uničiti pa tudi iz nič nastati

prastara resnica je
da je treba kamen trikrat udariti
če hočeš da bo cesta dobra

PREBREDEL SEM REKE

prebredel sem reko
včasih sem prebredel reko
včasih sem prebredel reko od izliva do izvira
od izvira do izliva sem skalil reko ko sem včasih
bredel po njej
s kaljenjem reke ko sem brodil po njej sem
naredil uslugo ribam
od izliva do izvira
ribe so se z veseljem parile ko sem jim delal
uslugo s tem da sem
kalil reko od izvira do izliva brodeč po njej
koliko je bilo rib ki so se veselile in parile takrat
ko sem jim
delal uslugo brodil po reki in jo kalil od izliva do izvira

HANZEK MATJAŽ

Skopušnika – reprezentanta vladajočega razreda – ki pa ga ne gre „jemati resno“, mamilna funkcija Disneyeve ideologije najočitnejša.

Značilna je tudi vloga znanosti in tehnike: sta le igrači – vzvoda za sprožitev dogodivščin in za vzdrževanje njihove dinamike in napetosti. Znanstveni izumi ne prinašajo razvoja; bodisi da niso uporabni, ali pa jih zavržejo takoj, ko se epizoda zaključi. Izumljanje pa je tematizirano kot intuitivno, odvisno od prebliskov (označeno je s prižigom žarnice v „oblačku“), in seveda povsem brez upoštevanja naravnih zakonov.

Navidezna izjema v plejadi „ideologiziranih“ junakov je Disneyev prvi izdelek – Miki Miška, s svojo plemenitostjo, poštenostjo, zdravim razumom in večnim optimizmom. Vendar pa je samo zastarel, družbeni krizi v ZDA v tridesetih letih prikrojen nosilec istih „true American“ idealov in „dreams“ kot njegov mlajši, a neodgovoren, samovoljen, agresiven, frustriran kolega Racman Jaka, ki je prav zaradi teh svojih lastnosti danes popularnejši. Ob takšni prilagodljivosti „duhu časa“ se moremo res bati, da bodo Disneyeve tvorbe vztrajale „do konca našega sveta“, kot si je melanholično zaželel govornik na zagrebški komemoraciji ob Disneyevi smrti.

- 1 Pričujoči zapis temelji na knjigi čilskih marksistov Ariela Dorfmana in Armanda Mattelarta „Kako brati Racmana Jaka – imperialistična ideologija v Disneyevem stripu“, in na branju D. stripov v Politikinem zabavniku in Mikijevem almanahu.
- 2 Po nekaterih ocenah bere stripe vsako nedeljo kakih 100 milijonov Američanov, od teh jih 90 mil. spremlja tudi „daily strips“. Raziskava W. Schramma in D. M. White-a pa je pokazala, da doseže branje stripov vrhunec v obdobju adolescence; začne po 15. letu starosti počasi upadati (P. Couperie, M. Horn: Bande Desinee et figuration narrative). V Jugoslaviji dosega tedenska naklada strip-izdaj milijon izvodov (Pegaz 1-2-)
- 3 Praktično so vse strip-izdaje, vključno z najslabšim kičem, oproščene prometnega davka. Nad stripiskim kičem se – vsaj v Sloveniji – nihče posebej ne zgraža, „kulturalna javnost“ strip preprosto ignorira. V Franciji pa so npr. že leta 49. z zakonom omejili uvoz tujih (ameriških) stripov (Comics—Anatomy of a mass medium – by Reitberger Fuchs)
- 4 D. stripi izhajajo v več kot 100 deželah in so prevedeni v več kot 30 jezikov. Že leta 1962 je bila mesečna naklada posebnih D. strip-izdaj 50. mil. izvodov (Dorfman Mattelart: Kako brati R. Jaka .,).

- 5 Pomena animiranih filmov, ki so nastali v D. studijih, za razvoj žanra ne gre zanikati. Vendar je bil Disney sam predve „umetniški vodja“ in manager, saj po prvih okornih Mikijevih risankah l. 1926 ni več neposredno sodeloval pri animaciji. Isto velja za stripe: Disney je bil kvečjemu urednik – ideje in risbe so producirali prisilno anonimni avtorji. Najpomembnejša sta Ub Iwerks (Miki Miška) in Carl Barks (Racman Jaka, Skopušnik)
„Javnemu mnenju o Disneyu kot „prijatelju otrok“ in „čistem umetniku“ so nasledili tudi nekateri proučevalci stripa: Raussel Nay pravi o D. stripih, da so „delani za otroke“, „Mikijev svet“ pa je zanj „neideološki“. „Noben Disneyev strip ni pri otroku izzval grdih sanj niti ni odraslega silil k razmišljanju“, v Mikijevih pustolovščinah ni „nič več implicirano“ (Pegaz 4-5) Ob tem velja še omeniti, da Disney ni bilo všeč, da dobiva Oskarje za otroške filme, medtem ko je bil ponosen na podatek, da pridejo na enega otroškega obiskovalca Disneylanda (California) štirje odrasli. (David Kunzle v uvodu angleške izdaje Kako brati R. Jaka)

izhodišča za razpravo o novem študijskem programu ef

Izhodišča so oblikovana na podlagi dela in razmišljanj posebne skupine, ki jo je oblikovala študijska komisija študentov in na podlagi široke razprave na aktivih fakultete mladinske organizacije. V tej obliki jih je sprejelo tudi predsedstvo osnovne organizacije ZSMS. Izhodišča podajajo, čeprav ne docela sistematično in še vedno bolj ali manj v obrisih, naše poglede na različne vidike in vprašanja dela na fakulteti. Hkrati pa že nakazujejo prve možne predloge, kako priti do take vsebine, metod, oblik ter splošne organiziranosti študija in samoupravljanja, ki bodo omogočile študenta kot ustvarjalnega sodelavca v vzgojno izobraževalnem in raziskovalnem procesu na fakulteti in ki bodo bolj v skladu s cilji samoupravnega družbenoekonomskega razvoja. Nakazane ocene in predlogi zato ne morejo biti zgolj kratkočasni, fragmentični poskusi, ampak poskušajo dati argumentirano osnovo za politično akcijo mladinske organizacije in študentov v daljšem obdobju. Zavedamo se, da vsebine in načina dela na fakulteti ne bomo spreminjali s sterilnim tarnanjem, neskončnimi razpravami ali samo s parcialnimi administrativnimi odloki, ampak le s skupnim, pogumnim posegom na najboljčutljivejša področja našega dela.

Izhajali smo iz cilja, da je potrebno doseči pozitivne premike v smeri marksistične preobrazbe študija in posodobitve študijskih oblik, kar naj bi vodilo k izboljšanju učinkovitosti in uspešnosti študija. Čeprav se zavedamo kompleksne, dialektične povezanosti vsebine študija ekonomije in oblik znotraj katerih se izvaja (oz. vpliva, ki ga ima predmet na izbor metod dela ter povratnih vplivov oblik na samo kvaliteto in odzivnost vsebine) smo zaradi jasnosti in preglednosti razdelili izhodišča na dva dela: na razmišljanja o vsebini učnega načrta in na prispevek k metodiki in oblikam študijskega dela.

K UČNEMU NAČRTU

Po temeljiti proučitvi obstoječega študijskega programa in programov drugih ekonomskih fakultet v Jugoslaviji smo oblikovali naslednja stališča:

1. Učni načrt fakultete mora zagotoviti tako vsebino študija, ki bo dajala družbi diplomante, ki bodo ne le visoko strokovno usposobljeni ekonomisti, ampak predvsem marksistično usmerjeni strokovnjaki. Naša samoupravna družba potrebuje ekonomiste, ki se bodo izhajajoč iz znanstvenega socializma in z marksistično metodo spopadali z ekonomskimi in družbenimi problemi našega sistema in bodo v večji meri kot doslej nosilci socialistične družbene ureditve. Za doseganje tega cilja so potrebne tri komponente pri študiju, ki so med seboj komplementarne:

- visoka znanstveno teoretična raven,
- idejno in politično usposabljanje,
- angažiranost v samoupravljanju.

Ugotavljamo, da v obstoječem učnem načrtu obstaja veliko neravnovesje med temi tremi sestavinami. Ro nesorazmerje se kaže predvsem v prevladi funkcionalističnega in pozitivističnega obravnavanja stvarine, v grmadenju specialističnih znanj, v ekstenzivnem širjenju predmetnika, na drugi strani pa v zanemarjanju dialektičnega pristopa k problemom, v pomanjkanju marksistične politično-ekonomske in idejne usmerjenosti in v nekritičnem prevzemanju različnih meščanskih ekonomskih teorij v imenu t.i. znanstvene objektivnosti.

V veliki meri je bilo zanemarjeno samoupravljanje kot bistven princip študijskega dela in neustrezno vrednoteno samopravno delovanje študentov. To je povzročalo in še povzroča težave diplomantom pri vključevanju v našo družbeno prakso. V prihodnje mora veljati, da je bolje nekoliko skrciti in racionalizirati obseg metodoloških znanj v prid boljši politično-ekonomski izobrazbi in idejni usmerjenosti študija.

2. Menimo, da je treba v novem študijskem programu začeti z odpravljanjem omenjenih neravnovesij. Predvsem je treba začeti z reintegriranjem danes razbitega študija. S tem v zvezi podpiramo misel, da je v učnem načrtu nujno smiselno povezati in okrepiti osnovni sklop politično ekonomskih predmetov, ki naj tvorijo osnovo celotnemu študiju ne glede na usmeritev. V sklopu teh predmetov je treba dati svoje mesto tudi politični ekonomiji socializma ter teoriji in praksi samoupravljanja. Vedenje študenta o teh izredno aktualnih vprašanjih je namreč nepopolno, sestavljeno iz drobcev znotraj različnih predmetov in še tem drobcem je namenjena le obrobna oz. ilustrativna vloga. Pri razvoju te tematike

bi se veljalo v večji meri opreti na izkušnje drugih ekonomskih fakultet v Jugoslaviji, kjer imajo predmete s tega področja že dalj časa.

V novem študijskem programu je potrebno dati večjo pozornost razvoju splošnih filozofskih in socioloških predmetov, katerih vsebinska zasnova po našem mnenju še ni ustrezna, saj so zastavljeni dokaj fragmentarno in neobvezno. Potrebno je tudi povezati te predmete s splošnim znanjem ekonomije.

3. Ugotavljamo, da smo v preteklem obdobju razvili enciklopedično, s študijsko snovjo preobteženo šolo, kar se kaže v naraščanju števila ur, debelitvi učbenikov itd. Narašča prepad med tistim, kar naj bi diplomirani ekonomist znal in možnostjo, da bi se tega naučil. Zato smo priča učenju za izpite, ne pa za ustvarjalno uporabo znanja (dokaz je tudi razširjeno prepisovanje, učenje po shemi ipd.). Mislimo, da mora študent poleg temeljnega ekonomskega znanja predvsem obvladati znanstveno metodo in se usposobiti za samostojni razvoj in izpopolnjevanje v konkretnem delu. Naš študijski program pa trpi za hipertrofijo bolj ali manj specializiranih predmetičev (različne poslovne in ekonomske tehnike, strogo specializirane ekonomike ipd.) Ti so nujni in potrebni le v očeh njihovih nosilcev, v bistvu pa pomenijo (z afirmacijo učenja za izpit) znižanje kvalitete študija. Zato bo v pripravi novega učnega načrta potrebno na novo preveriti, katere predmete uvrstiti v štiriletni študij, katere pa prepustiti srednjim šolam ali specializaciji.

4. Mislimo, da mora biti eden važnih ciljev novega učnega načrta, da prispeva k oblikovanju enotnejšega profila diplomiranega ekonomista Ekonomske fakultete v Ljubljani, kar pa še posebej velja za nivo republike. (VEKŠ). Gre za to, da bi bil sklop politično ekonomskih in socioloških predmetov skupen vsem smerem in usmeritvam in bi se šele na to enotno osnovo navezovali posamezni specialni predmeti. Menimo tudi, da bi bilo potrebno premisliti o tolikšnem številu smeri kot jih je sedaj, posebej je sporna usmeritev dvoletnega študija na podlagi enega samega predmeta. Seveda strukture usmeritev ne bi smeli cementirati, ampak bolj upoštevati potrebe združenega dela.

5. Študentje opažamo, da današnji učni programi ne odražajo v zadostni meri smeri aktualnih ekonomskih vprašanj samoupravnega socializma in vprašanj ekonomskega sistema in ekonomske politike SFRJ v vseh predmetih. Učni programi so večkrat zreducirani na obravnavo raznih modelov, ne obravnavajo pa se aplikacije ugotovitev pri reševanju dejanskih problemov. Ena poglobljenih zahtev, ki jo postavljamo, je aktualizacija vseh učnih programov, tako da se v okviru vsake znanstvene discipline izbere res tisto, kar daje študentu ob poglobljenem študiju vpogled v celoto pojmov in odnosov. Zato moramo študentje v večji meri uveljavljati samopravno pravico in dolžnost sodelovanja s pedagoškimi delavci pri oblikovanju učnih programov.

Vsebinski problemi našega študija so tesno povezani z vprašanjem, kako naj poteka pedagoška dejavnost – vprašanja oblik in metod dela deloma izhajajo že iz samih problemov vsebine. Ugotavljamo, da prav pri uveljavljanju novih, sodobnih načinov dela najbolj zaostajamo.

O METODIKI IN OBLIKAH ŠTUDIJSKEGA DELA

1. Oblike pedagoškega dela nemalokrat silijo študente v to, da se njihovo sodelovanje v študijskem procesu omejuje samo na pomnjenje in obnavljanje učne snovi (včasih celo določenega načina izražanja), ki jo na zahtevo stresejo iz rokava. Študentova ustvarjalnost je v takem sistemu omejena na minimum, je utesnjena v „prežvekovalne“ oblike dela, možnost uveljavljanja in samopotrjevanja v študiju je izničena. Zato je študij študentu še vedno nujno zlo; nekaj, kar mu je vsiljeno od zunaj. Osiromašene oblike in metode dela, napolnjene z instant znanjem (pozitivizmom) so bistveni element pasivizacije študenta. Ker študij ni tisto, v kar bi vsakdo vlagal svojo ustvarjalno energijo, večini ni važna vsebina študija, pač pa le čimlažja pot do izpitov. Študij postane lov za izpiti, večine odločanje o vseh vprašanjih – razen zbijanja pogojev – ne zanima. Tu je torej ključ pasivne študentske vloge v samoupravljanju.

Bistveno, kar pričakujemo in zahtevamo od študijskega programa in učnih programov je, da da okvire za radikalen prelom s takim načinom (ne)dela. Učni programi morajo omogočati

vsakemu študentu, da razvije svoje sposobnosti za kreativno delo in še posebej stimulirati k ustvarjalnemu, celovitemu pristopu k problematiki. Omogočiti mora, da bo študent v rezultatu svoje aktivnosti našel potrditev svoje veljave in svojega človeškega bistva, kajti študij ne more biti samo priprava za življenje, je življenje samo.

2. Zelo kritično je treba proučiti delovne navade študentov, pa tudi učiteljev. Izhajamo iz ugotovitve, da so obstoječe oblike študijskega dela najbolj komodne tako za študente kot za učitelje. Posledica tega je sorazmerno majhna pripravljenost obojih za kakovostne spremembe v medsebojnem odnosu, čeprav se oboji na tihem zavedamo deformiranosti takega študijskega procesa. Obstoječe oblike študijskega dela so danes do skrajnosti osiromašene v formalnem in vsebinskem smislu. Od najrazličnejših oblik študijskega dela (predavanja, vaje, seminarji, svobodne katedre, študijski krožki, mentorsko delo, ekskurzije, uvajanje v raziskovalno delo, nastopi, praktično delo . . .) izvajamo večinoma le predavanja, vaje in delovno prakso.

Tudi DELOVNA PRAKSA ni v zadostni meri akt študentove ustvarjalnosti in ne prispeva dovolj k uvajanju študenta v delovni proces. Način opravljanja delovne prakse se v zadnjih letih ni bistveno izboljšal, vsaj za večino praks lahko to trdimo. Pomanjkanje ustreznega nadzora, pravega mentorskega dela in usmerjanja študentov, neustrezen čas opravljanja praks, obremenjevalnje praktikantov z rutinskimi deli, dejstvo, da praktikantov ne vključujejo v samoupravljanje in hierarhično obnašanje do njih ne stimulirajo študentov k ustvarjalnemu delu, zato se dogaja, da tudi takrat, ko se diplomant redno zaposli ne more in ne zna biti samoiniciativen in kreativen. Zavzemamo se za to, da postane delovna praksa enakopravna in važna oblika študija, za katero kvaliteto je predvsem zadolžena fakulteta v sodelovanju z OZD, v katerih praksa poteka. Dejstvo je, da tri do štiri tedne praktičnega dela v času dopustov ni dovolj. Praktično delo bi bilo treba integralno povezati s teoretičnim poukom in individualnim študijem. Z vidika uspešnosti praks bi jih bilo bolje organizirati večkrat, toda krajše in kvalitetnejše.

PREDAVANJA v dosednji obliki, kot osnovna, vseobsežna oblika študijske dejavnosti so se ob zagotovljeni literaturi izkazala za preživeta, zastarela in odslužena, saj pomenijo le enostranski tok informacij in ničesar ne prispevajo k študentovi ustvarjalnosti (projeciranje resnic od zgorj navzdol). Dejstvo, da nekateri predavanja v dosednji obliki tako zvesto zagovarjajo, ima korenine v tem, da so pač edini način eksistence, ki omogoča znanstveno distanco predavatelja in zagotavlja neprizivno avtoriteto sistemu resnic, ki ga zastopa. Prizadevali si bomo za to, da bi v učnih programih predavanja čimbolj skrčili — še posebej v višjih letnikih — na račun drugih oblik organiziranega in individualnega študija.

NAMEN VAJ je razvijanje študentove strokovne presoje, mišljenja, izmenjava informacij, urjenje in izražanje lastnih misli, torej aktivno študentovo sodelovanje.

Večina sedanjih vaj pa se temu izogne in pomenijo le še z dolgočasno ponavljanje odpredavane snovi (navadno gre za asistentov samogovor, študentje pa so veseli, ker se v njih ne vtika). Doseči aktivno sodelovanje študentov pri vajah najbrž ni lahka naloga, posebej še zato, ker tako aktivno sodelovanje temelji le že na osvojenih pojmih — to pa zahteva sproten študij. Z novimi učnimi programi si moramo študentje in učitelji z vsemi silami prizadevati, da vaje dvignemo na novo kvaliteto raven.

3. Skozi te oblike dela se jasno vidi, da je študent, ki mu zakon o visokem šolstvu daje status sodelavca v študijskem procesu, še v zelo majhni meri subjekt tega procesa, kar velja še posebej za začetna leta študija. V veliki meri je tako stanje vezano na objektivne okoliščine, v katerih delamo študentje in učitelji na EF, ki pa se bodo z prehodom v novo stavbo drastično popravile. Zato menimo, da je potrebno tedaj takoj uveljaviti nekatere izboljšave pri katerih naj bi upoštevali predvsem večjo individualizacijo študija. S tem v zvezi bo potrebno čimhitreje odpravljati hud primanjkljaj kadrov, ki je posledica pomanjkanja kadrovske politike v preteklih letih na eni strani ter nereguliranega naraščanja števila študentov na drugi strani. To situacijo bo treba preseči z angažiranjem strokovnjakov iz prakse in boljših študentov v učno vzgojnem procesu ter omogočiti njihovo hitro strokovno napredovanje. Ta naloga zahteva odločen boj za odpravo določenega cehovskega načina mišljenja, ki ovira intezivnejše kadrovanje. S pospešenim reševanjem kadrovskega problema, predvsem z načrtovanjem potrebnih kadrov in z ustvarjanjem postavljenih planov; bodo možnosti za afirmacijo novih oblik študija veliko večje.

Na drugi strani bo potrebno premisliti o reguliranju vpisa novincev na EF. To reguliranje pa se ne bi smelo izvajati s sprejemnimi izpiti, ampak šele potem, ko bi fakulteta organizirala pripravljalne tečaje, nakar bi šele šli v določeno selekcijo, ki zaradi znanega prevelikega vpisa na ekonomske fakultete postaja nujna.

4. Ugotovili smo, da se vloga in smiel predavanj v času nista spremenila, zato se zavzemamo za nove oblike študija. Zavedamo se, da ni mogoče ustvariti enotnega modela študija, ki bi veljal za vse predmete enako. Vsebinske razlike med fundamentalnimi politično ekonomskimi predmeti, aplikativnimi ekonomikami, metodološkimi predmeti in predmeti specializacije zahtevajo tudi različne pristope k delu. Zavzemali pa se bomo za to, da se da predavanjem nova vsebina, za aktivnejše sodelovanje študentov na vajah in za uvedbo različnih oblik individualnega študija ter skupinskega dela med študenti. Pri tem bomo sodelovali s predavatelji posameznih predmetov. Za ilustracijo ponujamo nekaj predlogov in rešitev, o katerih bo treba še precej razmišljati in razpravljati, vendar bodo spremenjeni in obogateni s prispevki učiteljev in študentov le našli pot v stvarnost.

5. Predavanja naj bi se nekoliko spremenila in skrčila. Učitelj naj bi imel v začetku tečaja uvodno predavanje, v katerem bi orisal okvir predmeta, njegov metodološki pristop in namen študija določene problematike. V nadaljevanju naj bi študij slonel na individualnem proučevanju literature, čemur bi sledila spet predavanja, v katerih bi profesor nakazal bistvene relacije pojmov in se ustavil pri težje razumljivih poglavjih. Taka predavanja, ki bi temeljila na vnaprejšnjem študiju, bi bila krajša, bolj učinkovita in tudi vsebinsko bogatejša, saj bi nujno izpadel puhli pozitivizem. Učitelju bi tak način dela omogočil temeljitejšo pripravo in dal več časa za znanstveno raziskovalno delo. Tako bi omogočili hitrejše vključevanje najnovejših znanstveno raziskovalnih odkritij v posamezno snov.

Na vajah bi se študijski proces nadaljeval s proučevanjem snovi v praktičnih vidikih in z diskusijskimi poglobljanji v bistvo posameznih problemov. Predvsem bi morali skrbeti za AKTUALNOST VAJ. Bistveni pogoj, da bodo vaje dosegle svoj namen, je delo v majhnih skupinah. Tako na predavanjih kot na vajah bi morali sodelovati ljudje iz prakse, ki bi nam z različnih vidikov prikazali določeno problematiko. Sodelovanje na vajah bi omogočilo študentom, da na osnovi individualnega študija obdela nek določen problem in ga poda v obliki seminarja ali referata. Seminarско delo bi lahko bilo tudi skupinsko, ker se tudi v praksi problemi rešujejo s timskim delom. Prav s takim načinom dela bi olajšali tudi prehod diplomantov na delovno mesto.

6. Posebno smo se v tem sklopu dotaknili izpitnega režima. Menimo, da v teh oblikah študija klasičen način opravljanja izpitov sploh ni več potreben. Profesorji in asistenti naj bi zagotovili poznavanje osnovnih kategorij s kolokviji in testi po posameznih obdelanih poglavjih. Aktivno sodelovanje na vajah in predvsem izdelana seminarška naloga bi bili glavni kriteriji za oceno. Menimo namreč, da je sestavek na nekaj listih absolutno nezadostno merilo za ocenjevanje globalnega poznavanja problematike.

7. Prizadevali si bomo za obogatitev študijskega procesa s: — SVOBODNIMI KATEDRAMI katerih osnovnih namen bi bil posegati v aktualno družbenoekonomsko stvarnost in biti nosilec družbenega in političnega osveščanja študentov.

— organiziranje študentskih študijsko raziskovalnih skupin na posameznih področjih pod mentorstvom učiteljev in asistentov, kar naj bi pripeljalo do tega, da postene študijski proces hkrati uvajanje v raziskovalno delo. Na tak način bi diplomska naloga izgubljala svojo ekskluzivno funkcijo.

— o'ganiziranjem marksističnih krožkov kot dela študijske dejavnosti (pod mentorstvom katedre za politično ekonomijo).

— ekskurzijami in strokovnimi ogledi (vsak študent naj se v teku študija vsaj dvakrat udeleži takega ogleda).

— obrambnimi dnevi, ki bi služili organizirani rekreaciji študentov in preverjanju obrambne pripravljenosti študentov in učiteljev (vsak semester).

— srečanja diplomiranih ekonomistov EF zaradi izmenjave praktičnih izkušenj povezanih z izobraževanjem.

8. Ti predlogi ne pomenijo vsiljevanja neke dogme, ampak zgolj napotilo za akcijo. Študentje se bomo morali v letniku skupaj z učitelji samoupravno dogovoriti, na kakšen način bomo delali. Zavedamo se, da je ta predlog še v marsičem nedodelan in nastopajo predvsem razlike pri uvedbi takih oblik študija med splošno ekonomskimi in metodološkimi predmeti. Toda trdno smo prepričani, da je potrebno takoj začeti z uvedbo prehodnih oblik študija, katerih končni cilj bi bil v groben tak, kot smo si ga zastavili v modelu. Tak način študija bi pomenil bistven prispevek k učinkovitosti študija in je še prav posebej usklajen s konceptom sprotnega študija. Menimo namreč, da uveljavljanje sprotne oblike študija ne sme temeljiti kot doslej zgolj na negativni stimulaciji. Če se bomo odločili za take oblike dela, bomo s tem zadali več dela — ne manj — sebi in učiteljem. Pa vendar, študentje bi ogromno pridobili, osmislijuoč ustvarjalen študij — komur je do tega. Drugi pa bi morali temeljito premisliti o svojih inč. asih in motivih za študij ter o svojem mestu na Univerzi.

To so razmišljanja o nekaterih novostih, ki še ne pomenijo dokončnih stališč, ampak temeljni kamen za razpravo o novem študijskem programu.

Pri oblikovanju izhodišč v aktivih ZSMS se je pojavilo še nekaj aktualnih misli, ki jih bo nujno upoštevati pri izdelavi študijskega programa:

— spoštovati je treba zakonski maksimum 30 ur, vaj in predavanj in razmerje med vajami in predavanji,

— pedagoški delavec naj dela četrtnino svojega delovnega časa neposredno s študenti,

— zagotoviti je treba ustrezno literaturo pri vseh predmetih (zapiski predvanj ne morejo biti literatura) in okrepiti knjižnični fond z učbeniki (po potrebi tudi 25 izvodov),

— selekcija naj se ne izvaja s semestralnimi pogoji.

V javni razpravi bo potrebno na vedena stališča konkretizirati in oblikovati jasne smernice za preobrazbo študija.

Delovna skupina
študijske komisije
Osnovne organizacije
ZSMS Ekonomske fakultete
v Ljubljani

Po dolgih, mukotrpnih porodnih krčih se Tribuna spet oglaš. Precej dolgo se je zbiralo in se bo še vnaprej zbiralo uredništvo, tako da je celotno uredništvo še v povojih, zaradi česar bo vsaj v začetku (optimistično rečeno) nekaj rapak in „iztiskanih skratkov“, sčasoma pa se bo obrnilo na bolje.

Uredništvo se opravičuje starim naročnikom, katerim je prejšnje uredništvo obljubilo 25 števil, izšle pa so le štiri. Razliko mi seveda ne bomo nadoknadili, saj je do konca šolskega leta slab mesec, upamo (in obljubljam - Oh spet!) pa, da bo v prihodnjem šolskem letu veliko, veliko bolje.

V prvih korakih zato ne pričakujte mnogo, saj jih je zelo, zelo malo, ki so nam pripravljeni svetovati in nas usmerjati.

Obenem vabimo k sodelovanju vse, ki jih delo pri Tribuni zanima in si želijo, da bi Tribuna postala študentski časopis, ne pa časopis namenjen študentom.

Uredništvo

OSTALE informacije

Na Višji šoli za socialno delo v Ljubljani so v četrtek 15.4.1976 nadomestili predavanja psihologije za drugi letnik z razgovorom o samomorih z dr. Levom Milčinskim in socialno delavko tov. Miro Virant.

Dr. Milčinski je podal splošne ugotovitve s področja psihiatrije, to je: primerjave samomorov v Jugoslaviji po spolu, starosti, oblikah, razlogih, številu uspešnih in poskusih, poteku in načinu terapevtskih faz. Mira Virant je s praktičnimi primeri predstavila delo socialnega delavca v psihiatrični ambulanti in pri podobnih situacijah na drugih delovnih mestih (svetovalnice, delovne organizacije...). Si edila je diskusija, v kateri so študentje izrazili svoja mnenja, dobili dodatne informacije s tega za Slovence tako perečega področja. Ne bo odveč, če si za ilustracijo pogledamo statistične podatke o samomorih, kjer segamo v sam vrh svetovne lestvice.

Nagnjenost k samomorom je večja pri moških in se s starostjo veča. Slovenci se poslužujemo lažjih oblik (obešanje, tablete), razlogi za samomore so najrazličnejši.

Služba za psihiatrično pomoč pri samomorih je šele v razvoju, in potrebuje pri svojem delu tudi veliko laičnih humanih sodelavcev.

miranda mahnič

Na enem od sestankov Kluba za mednarodne odnose na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, so člani sklenili čim tesneje povezati se z dijaki liceja Franceta Prešerna iz Trsta. Tja so poslali pismo, povedali kaj bi radi in dijake povabili na Informativni dan. Vseh 45 maturantov liceja je povabilo sprejelo. V Trst je odšlo tudi nekaj članov Kluba za mednarodne odnose, kjer so se dogovorili o poteku dneva. Finančne probleme je prevzela Socialistična zveza delovnega ljudstva, o pripravah na informativni dan so člani obvestili sredstva javnega obveščanja, Republiške konference, Univerzitetno konferenco, Univerzo.

Razburjen glas enega od članov Univerzitetne konference pa je prejšnji reden po telefonu očital predsedniku Osnovne organizacije ZSMS Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo privatiziranje pri organiziranju informativnega dneva, govoril je nekaj o političnem problemu, ki bi naj nastal ob tej akciji. Politični problem je nastal ob samostojnosti te osnovne organizacije in njeni iznajdljivosti, ki določenim članom UK ne gre v račun (Le kako se da brez njih kaj narediti, bi se vprašal le še kakšen naiven bruc).

Ko bi bili člani Univerzitetne konference kdaj videni čisto konkretno, bolj otipljivo navadnim študentskim množicam, bi verjetno do takšnih razkorakov ne prihajalo.

jelen amalija

Klub slovenskih študentov na Dunaju je ostro protestiral zaradi izjave predstavnika Avstrije v komiteju Združenih narodov za boj proti rasni diskriminaciji, po kateri naj bi bilo vprašanje dvojezičnih napisov na Koroškem edino odprto vprašanje v zvezi s sedmim členom avstrijske državne pogodbe. Odgovornost za zavlačevanje rešitve problema pa naj bi padla predvsem na manjšinske skupine.

Jasno, gospod tovariš Nettel kaj drugega ne more reči, kot da blebeta takšne kozlarije. Kaj pa naj bi ubožec sicer? Naj svojega ljubelega kanclerja Kreiskega potisne še globlje v drek, v katerem se je znašel! Dejstvo je, da je „procentualnost“ manjšin postala za Dunaj velik problem, in da Avstrijo, kot plemiško dedinjo in visoko aristokracijo vlačijo po zobeh že mednarodne organizacije. Ja, so si pač zakuhali godljo s tistimi 25 %, ki pa je sedaj nihče noče priznati za svojo in se jih otepajo tako pan Kreisky kakor vsi njegovi elitni velikaši strank, ki junaško nastopajo, ko imajo moč, ko pa jo izgubijo, so pa kot posrane riti in blebetajo takšne osladnosti. Da se aristokratska (plemiškega rodu) Avstrija spušča na vulgarn nivo neofašističnega Haimatdiensta in velikonemštva, je že davno postalo jasno. Samo, takrat so nad tem godrnjale „vindišarske“ in podobne „skupinice“, sedaj pa grozi, da bo vsa stvar prišla pred oči svetu. To ne more biti res. A dajte no mir, da je temu tako, so krive manjšine same, ki delajo tak halo!?! Kako morete le pomisliti, da bi kaj takega lahko bilo v naši Avstriji.

V Beogradu je potekal že tradicionalni mednarodni seminar Student April Meeting. Sodelovali so študentje iz večih evropskih, arabskih in južnoameriških držav. Prvi dan so se tuji študentje seznanili s politiko Jugoslavije, samoupravljanje in delegatskim sistemom. Seminar se je nadaljeval z razpravo na temo: migracija - znanost - raziskovanje. Tudi tisti, ki sicer uradno nimajo problemov v zvezi s študijem, ali pa teh problemov ne priznavajo, so se strinjali, da šolstvo nikakor še ni ekskluzivno, še manj pa popolno ali dovršeno. Torej se tudi pri njih opazijo odpori do morebitne blokade, oziroma zaostajanje izobraževanja, kakor tudi znanosti. Tudi sicer je bilo največ časa posvečenega ravno problematiki znanosti, posebej izmenjavi tehnologije. V glavnem pa so se vsi strinjali s smernicami in zahtevami dežel v razvoju.

Zlahtič

ŠTUDENTJE - GLASBENIKI

Ustanavlja se študentski plesni orkester. K sodelovanju vabimo vse, ki jih zanima delo na tem področju. Zainteresirani naj se javijo Francu Kemperletu na naslov: Univerzitetna konferenca ZSMS, Trg osvoboditve 1/II, soba 89 (vsak ponedeljek od 12-13h in sredo od 12 - 13h).

Zaželeni so predvsem trobentači in pozavnisti!

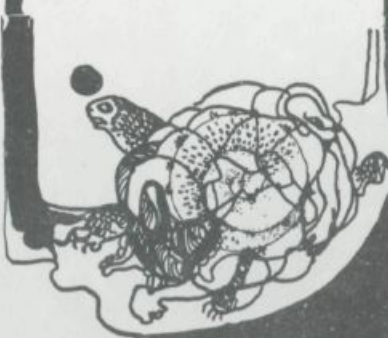
TRIBUNA

v.d. odgovornega urednika Biber Aleš, v.d. glavnega urednika Stevanovič Boris.

To število so uredili: Belak Vesna, Klasinc Janja, Pejov Risto, Pirih Bojan, Stevanovič Boris, Srečo Papič, Stefančič Edi in sodelovanju z APR Radia Student, lektor Peter Pal.

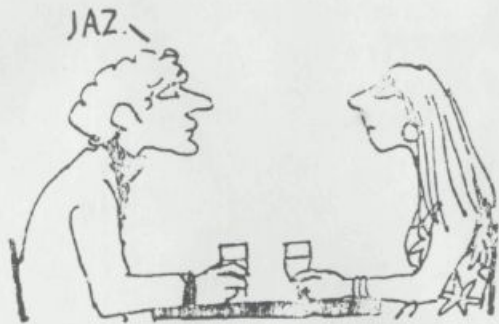
Začasno vlogo izdajateljskega sveta Tribune opravljajo: Hinko Jernull, Mirko Varel, Zvone Colarič, Zdravko Marenčič, Igor Vezovnik, Jože Zlahtič, Vesna Bertonec, Vito Gyorek, Peter Pal, Andrej Cerkovnik in glavni ter odgovorni urednik.

Tribuna - študentski list. Izdaja Univerzitetna konferenca ZSMS; Uredništvo: 61000 Ljubljana, Trg osvoboditve 1/II, soba 86, telefon 21-280; uradne ure vsak dan v delavniku od 11 - 13h, ter vsak torek in četrtek od 18.30 dalje; Tiska Tiskarna Študentskega servisa, letna naročnina 35,00 din, poštnina plačana v gotovini, rokopisov ne vračamo; Oproščeni temeljnega davka na promet po pristojnem sklepu št.: 421-1/70 od 22.1.1973.

1313

Feiffer

SLUŽBO BI RAD.

© 1972 Publinter-Hall Syndicate

VAS ŽIVLĒNĒPIS?

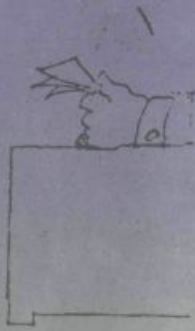
ŠESTNAĻST
LETŠOLANĶA

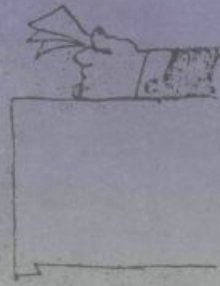
OSTRIŽĪTE SE.

OBRIŅĪTE SE.

KUPĪTE SĪ
OBLEKO

4-23

ŽAL MI JE, NIĒSAR
NĪMAMO ŽA VAS

© 1972 JLB

SEM TI REKLĀ, DA
SE BO UMĪRĪL.

